

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές»

**Η συμβολή των Οργανώσεων της Κοινωνίας Πολιτών στην
Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αιτούντων Άσυλο στην
Ελλάδα και την Ολλανδία. Μελέτη των ΜΚΟ «ΜΕΤΑΔραση»
και «Nidos».**

Γιουέλα Σουλειϊμάναι

A.M. : 3033201701027

Επιβλέπων Καθηγητής: Χουλιάρας Αστέριος

Κόρινθος, Νοέμβριος 2018

**University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International Relations**

**Master Program in
«Governance & Public Policies»**

**The contribution of Civil Society Organisations to the
Guardianship of Unaccompanied Minors Asylum Seekers in
Greece and the Netherlands. Study of NGOs "METAdrasi"
and "Nidos".**

Juela Sulejmanaj

Registration Number: 3033201701027

Supervisor: Professor Asterios Huliaras

Corinth, November 2018

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όσους συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών και της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας.

Αρχικά, θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα Καθηγητή κ. Αστέριο Χουλιάρα, για την πολύτιμη καθοδήγηση, την εμπιστοσύνη και εκτίμηση που μου έδειξε.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θέλω να απευθύνω στην Τριμελή Επιτροπή Αξιολόγησης, αποτελούμενη από τους κκ. Σωτήρη Ρούσσο, Νικόλαο Τζιφάκη και Μάνο Παπάζογλου με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή κ. Αστέριο Χουλιάρα και εξωτερικό αξιολογητή τον Γενικό Διευθυντή της Κοινοφελούς Οργάνωσης PRAKSIS, που απεφάνθη να λάβω την ιδιαίτερα τιμητική υποτροφία που προσφέρει το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), στη μνήμη του Τζανέτου Αντύπα, μιας εμβληματικής προσωπικότητας που άφησε το στίγμα του στον χώρο της κοινωνικής προσφοράς.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου απέναντι στη μητέρα μου για την ηθική της συμπαράσταση και αγάπη όλα αυτά τα χρόνια. Την ευχαριστώ που μου απέδειξε έμπρακτα ότι αν προσπαθείς σκληρά να επιτύχεις τους στόχους σου, δικαιώνεσαι .

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη της συγγραφέως και ο επιβλέπων, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Η δηλούσα

Juela Sulejmanaj

Η συμβολή των Οργανώσεων της Κοινωνίας Πολιτών στην Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αιτούντων Άσυλο στην Ελλάδα και την Ολλανδία. Μελέτη των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos».

Σημαντικοί Όροι: Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), Κοινωνία Πολιτών, πρόσφυγες, προσφυγική κρίση, αιτούντες άσυλο, ασυνόδευτοι ανήλικοι, επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία εξετάζει τη συμβολή δύο οργανώσεων της Κοινωνίας Πολιτών, της «Nidos» και της «ΜΕΤΑδραση», που δραστηριοποιούνται στην Ολλανδία και την Ελλάδα αντίστοιχα, στην προστασία και εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων, μέσω του δικτύου που έχουν αναπτύξει για την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων. Η εργασία προβαίνει σε μία σύντομη επισκόπηση του θεσμικού πλαισίου των δύο χωρών σχετικά με την προστασία και τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων, αλλά και την εννοιολογική αποσαφήνιση βασικών όρων, όπως αυτών του ασυνόδευτου ανήλικου, του παιδιού και του εκπροσώπου ασυνόδευτων ανηλίκων. Η πραγματοποίηση της μελέτης των συγκεκριμένων οργανώσεων, οι οποίες ασχολούνται με την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων, επιτυγχάνεται για να διαπιστώσουμε εάν προβαίνουν στην αποτελεσματική προστασία και εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων. Πριν την παρουσίαση των δράσεων των δύο οργανώσεων, θα επιχειρηθεί η εννοιολογική αποσαφήνιση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, ώστε να καταλήξουμε στο κατά πόσο συμβάλλουν οι συγκεκριμένες οργανώσεις στην προστασία και την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε αυτές τις δυο ευρωπαϊκές χώρες.

The contribution of Civil Society Organisations to the Guardianship of Unaccompanied Minors Asylum Seekers in Greece and the Netherlands. Study of NGOs "METAdrasi" and "Nidos".

Keywords: Non-Governmental Organisations (NGOs), Civil Society, refugees, refugees' crisis, asylum seekers, unaccompanied minors, guardianship of unaccompanied minors.

Abstract

This dissertation examines the contribution of two Civil Society Organisations, "Nidos" and "METAdrasi". These organisations act in the Netherlands and Greece respectively for the protection and representation of unaccompanied minors. The organisations have developed a network which aids the guardianship of unaccompanied minors. This dissertation provides a brief overview of the institutional framework of these two countries, on the protection and care of unaccompanied minors. Besides, the dissertation provides clarification of basic terms, for instance: unaccompanied minors, children and the guardian of unaccompanied minors. The purpose of the study of these two Civil Society Organisations, which deal with the guardianship of unaccompanied minors, is to find out whether they protect and represent unaccompanied minors accurately. Prior to presenting the actions of the two organisations, the clarification of basic terms, such as Non-Governmental Organisations will be elucidated. To conclude, it has been clarified how these organisations contribute to the protection and representation of unaccompanied minors in these two European countries.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	5
Abstract.....	6
Κατάλογος Διαγραμμάτων.....	9
Συνομογραφίες.....	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η Προσφυγική κρίση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ελλάδα, Ολλανδία) και η συμβολή των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos» για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο.

1.1 Εισαγωγή.....	11
1.2 Η προσφυγική κρίση στην Ελλάδα.....	13
1.3 Η προσφυγική κρίση στην Ολλανδία.....	16
1.4 Εννοιολογική αποσαφήνιση βασικών όρων: ανήλικος, ασυνόδευτος ανήλικος, εκπρόσωπος ασυνόδευτου ανηλίκου, παιδί.....	18
1.5 Εννοιολογική προσέγγιση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.....	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο θεσμός της Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ολλανδία.

2.1 Η διαδικασία ασύλου στην Ολλανδία.....	22
2.2 Η Οργάνωση «Nidos».....	26
2.3 Η Οργάνωση «Nidos» για την Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ολλανδία.....	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο θεσμός της Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ελλάδα.

3.1 Η διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα.....	31
3.2 Η ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση».....	35
3.3 Η ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» για την Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αιτούντων Άσυλο.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συνεντεύξεις με μέλη του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos».

4.1 Επιλογή ημιδομημένων συνεντεύξεων για την πραγματοποίηση συνεντεύξεων με μέλη του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos».....	40
4.2 Σχολιασμός συνεντεύξεων των μελών του Δικτύου Επιτροπείας των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos».....	41

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	44
--------------------------	-----------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. Συνέντευξη με μέλος του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση».....	47
2. Συνέντευξη με Επίτροπο Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Nidos.....	52

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	55
-------------------------------------	-----------

Κατάλογος Διαγραμμάτων

1.1 Ο εκτιμώμενος αριθμός Ασυνόδευτων Ανηλίκων ανά εθνικότητα στην Ελλάδα.....	16
2.1 Αποφάσεις αιτημάτων ασύλου για το έτος 2017 στην Ολλανδία.....	18
.	
3.2 Χώρες προέλευσης Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ολλανδία.....	26

Συντομογραφίες

UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees

UMA: Unaccompanied Minor Asylum seeker

NGO: Non-Governmental Organisation

ECHO: European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations

EASO: European Asylum Support Office

IND: The Immigration and Naturalisation Service (Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης)

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚΚΑ: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η Προσφυγική κρίση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ελλάδα, Ολλανδία) και η συμβολή των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos» για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο.

1.1 Εισαγωγή

Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με τη μεγαλύτερη προσφυγική κρίση από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Το 2015, συγκεκριμένα, οι ευρωπαϊκές χώρες έλαβαν περίπου 1,3 εκατομμύρια νέα αιτήματα ασύλου από αιτούντες άσυλο. Από τη στιγμή που οι συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή και σε άλλες περιοχές εξακολουθούν να μην έχουν εξασθενήσει, αναμένεται να φθάσουν και άλλοι αιτούντες άσυλο στην Ευρώπη.

Ο αριθμός των μεταναστών που προσπάθησαν να φθάσουν στην Ευρώπη μέσω της Μεσογείου Θάλασσας και που έχουν αναφερθεί ως αγνοούμενοι ή νεκροί ανήλθαν συνολικά σε 3.771 το 2015 και ο αριθμός αυτός αυξήθηκε τα επόμενα χρόνια, καθώς οι αιτούντες άσυλο ακολούθησαν νέες και ακόμη πιο επικίνδυνες διαδρομές με προορισμό την Ευρώπη μετά την εφαρμογή της Κοινής Δήλωσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας στις 18 Μαρτίου 2016.

Η Κοινή Δήλωση εγκαθίδρυσε ένα νέο προσφυγικό καθεστώς, που αφορούσε τα ελληνικά νησιά και τα σύνορα της Ελλάδας. Όσοι είχαν φτάσει στην Ελλάδα πριν τις 20 Μαρτίου 2016, είχαν τη δυνατότητα να μεταφερθούν και να εγκατασταθούν σε δομές φιλοξενίας από τα νησιά στην ενδοχώρα. Αντιθέτως, όσοι έφτασαν στην Ελλάδα μετά την εφαρμογή της Κοινής Δήλωσης μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Τουρκίας, υπέπεσαν σε μια ταχύρριμη διαδικασία διεξαγωγής απόφασης που αφορούσαν τα αιτήματα ασύλου που είχαν υποβάλει¹ (Τερζούδης, 2016).

¹ Σύμφωνα με τον νέο νόμο, οι αιτήσεις κρίνονταν ως δεκτές ή μη δεκτές βάσει των συνεντεύξεων των αιτούντων με τους χειριστές της Υπηρεσίας Ασύλου και του EASO (European Asylum Support Office). Η Κοινή Δήλωση καθιστούσε την Τουρκία ως ασφαλή Τρίτη χώρα για

Ως βασικό, προς διερεύνηση, ερώτημα στην προτεινόμενη εργασία, αποτελεί εαν είναι σημαντικός ο ρόλος των Οργανώσεων της Κοινωνίας Πολιτών και συγκεκριμένα των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos» που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και την Ολλανδία αντίστοιχα, μέσω των δράσεων που αναπτύσσουν αναφορικά με την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο.

Οι συγκεκριμένες Οργανώσεις επελέγησαν, διότι είναι αυτές που ασχολούνται με την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων στις δύο ευρωπαϊκές χώρες που αναφερόμαστε στη συγκεκριμένη εργασία. Συγκεκριμένα, η ολλανδική κυβέρνηση έχει αναθέσει στην οργάνωση «Nidos» να αναλάβει την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων, ενώ παράλληλα η ελληνική κυβέρνηση είχε αναθέσει την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων στους Εισαγγελείς Ανηλίκων ή Πρωτοδικών, αλλά λόγω του φόρτου εργασίας των Εισαγγελέων, η ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» φρόντισε να καλύψει αυτό το κενό, δημιουργώντας το Δίκτυο Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων. Από τον Σεπτέμβριο του 2018, η επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων ανατέθηκε στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), χωρίς όμως να έχει επιτευχθεί η ανάληψη αρμοδιοτήτων έως σήμερα.

Αρχικά, στην εργασία θα γίνει εννοιολογική αποσαφήνιση των εξής όρων: Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ασυνόδευτοι ανήλικοι, αιτούντες άσυλο, παιδιά και εκπρόσωπος ασυνόδευτων ανηλίκων.

Εν συνεχεία, θα γίνει εκτενέστερη αναφορά στο θεσμό της Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ολλανδία. Συγκεκριμένα, θα γίνει αναφορά στην Οργάνωση «Nidos» και ειδικότερα στη δράση που έχουν αναπτύξει για την Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων που βρίσκονται στην Ολλανδία.

Κατόπιν, θα παρουσιαστούν στοιχεία από τον θεσμό της Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ελλάδα και θα πραγματοποιηθεί εκτενής αναφορά στην ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και τη δράση που έχει αναπτύξει για την επιτροπεία ασυνόδευτων

τους αιτούντες. Όσοι αιτούντες γίνονταν δεκτοί, έπρεπε να παραμείνουν στα νησιά μέχρι την ολοκλήρωση της αίτησής τους. Σε όσους η απόφαση της αίτησής τους ήταν αρνητική, είχαν το δικαίωμα της προσφυγής, δηλαδή την επανεξέταση της αίτησής τους από άλλη αρμόδια επιτροπή σε δεύτερο βαθμό. Εάν η προσφυγή ήταν και πάλι αρνητική, θα έπρεπε να επιστρέψουν στην Τουρκία. (Τερζούδης, 2016)

ανηλίκων στην Ελλάδα.

Σκοπός της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας αποτελεί η ανάδειξη της συμβολής της Κοινωνίας Πολιτών, και συγκεκριμένα των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos» στην προστασία και φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα και την Ολλανδία αντίστοιχα.

Η μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί για την εκπόνησή της, είναι η μελέτη των δύο οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σε δυο διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες. Η μελέτη θα στηριχτεί στη χρήση πρωτογενούς βιβλιογραφίας, καθώς θα ληφθούν υπόψιν νόμοι και αποφάσεις που αφορούν το προσφυγικό ζήτημα και την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων μέσω του καθορισμού δικτύου επιτροπείας για την προστασία τους και την εκπροσώπησή τους. Επιπλέον, θα χρησιμοποιηθεί δευτερογενής βιβλιογραφία, καθώς θα ανατρέξουμε στις ιστοσελίδες των δύο Οργανώσεων, της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, της Υπηρεσίας Ασύλου, της Υπηρεσίας Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης (IND), του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), για να αντλήσουμε πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία που αφορούν τις δράσεις των δύο οργανώσεων. Τέλος, η μελέτη περιλαμβάνει και ημιδομημένες συνεντεύξεις με μέλη των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos». Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις αποτελούν περιορισμοί της συγκεκριμένης μελέτης, καθώς υπήρξε ο κίνδυνος να μην ανταποκριθούν τα μέλη του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos».

1.2 Η προσφυγική κρίση στην Ελλάδα

Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα κλήθηκε να διαχειριστεί ένα ευμεγέθες προσφυγικό² και μεταναστευτικό κύμα, με ανθρώπους που επιδιώκουν να κατευθυνθούν προς την

² Η προστασία των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο αποτελεί για τα ευρωπαϊκά κράτη μια διεθνή υποχρέωση από την υιοθέτηση της Σύμβασης της Γενεύης για το καθεστώς των προσφύγων το 1951. Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, κάθε άνθρωπος ο οποίος βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή του τόπου κατοικίας του, έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εξαιτίας αυτού του φόβου δίωξης αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή την επιστροφή σ' αυτήν, απολαμβάνει προστασίας και μια σειρά από δικαιώματα σε οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα κράτη.

Ευρώπη για ένα καλύτερο μέλλον³. Μεταξύ αυτών, εμφανίζονται ολοένα και συχνότερα, ανήλικοι όπου ζητούν διεθνή προστασία από το ελληνικό κράτος⁴. Σύμφωνα με την Έγχαρητήριο Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Πρόσφυγες, ως ασυνόδευτος ανήλικος ορίζεται ένα πρόσωπο κάτω από την ηλικία των δεκαοκτώ ετών, το οποίο δεν συνοδεύεται από τους γονείς του, από επίτροπο, ή από άλλο ενήλικο που θα είναι υπεύθυνος για την επιμέλειά του.

Με βάση επικαιροποιημένα στοιχεία της Υπηρεσίας Ασύλου που δημοσιεύτηκαν στις 31/07/2018, 1.229 ασυνόδευτοι ανήλικοι υπέβαλαν αίτημα ασύλου το 2018 στην Ελλάδα, εκ των οποίων οι 1.146 είναι αρσενικού γένους και οι 83 θηλυκού γένους. Το 2017 ο αριθμός των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο ήταν 2.460⁵. Πλέον, ο εκτιμώμενος αριθμός των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα είναι 3.150, εκ των οποίων το 94,3% είναι αγόρια και το 5,7% κορίτσια.

Επιπλέον, σύμφωνα με επικαιροποιημένα στοιχεία για την κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα, οι διαθέσιμες θέσεις σε δομές φιλοξενίας και διαμερίσματα ασυνόδευτων ανηλίκων είναι 1.191, ενώ ο αριθμός παραπομπών των ασυνόδευτων ανηλίκων σε αναμονή κυμαίνεται σε 2.485. Όσον αφορά τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, 341 ασυνόδευτοι ανήλικοι βρίσκονται σ' αυτά, ενώ άλλοι 137 βρίσκονται σε προστατευτική φύλαξη. Είναι προφανές ότι τα hotspots⁶

³ Το καθεστώς των προσφύγων και των απάτριδων, που παλιότερα διεπόταν από το διεθνές εθιμικό δίκαιο, αλλά και το εσωτερικό δίκαιο, γνώρισε την εποχή της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ) μια πολύ σημαντική ενίσχυση. Συγκεκριμένα, το 1933 συνάφθηκε στη Γενεύη η Σύμβαση για το διεθνές καθεστώς των προσφύγων, που αποτέλεσε το πρότυπο για μεταγενέστερες διεθνείς πράξεις, συμπεριλαμβανομένης και της Συμβάσεως περί του καθεστώτος των προσφύγων της Γενεύης του 1951. (Περράκης, 2013)

⁴ Το έτος 2015 χαρακτηρίστηκε από μια πρωτοφανή εισροή από την Τουρκία προς την Ελλάδα με 873.179 αφίξεις, η οποία συνεχίστηκε κατά τους πρώτους μήνες του 2016. Μετά την έγκριση της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας στις 20 Μαρτίου 2016, σημειώθηκε σημαντική πτώση στις αφίξεις. Ωστόσο, διατηρήθηκε σταθερός ρυθμός αφίξεων το 2016 και το 2017.

⁵ Στοιχεία της Υπηρεσίας Ασύλου, διαθέσιμα στο: http://asylo.gov.gr/wpcontent/uploads/2018/08/Greek_Asylum_Service_Statistical_Data_GR.pdf, [Τελευταία πρόσβαση: 22/11/2018]

⁶ Τα Hotspots είναι δομές που δημιουργήθηκαν ως εντατική παρέμβαση από ευρωπαϊκούς οργανισμούς για την υποστήριξη των συνόρων των κρατών μελών σε περιοχές με έντονες μεταναστευτικές ροές. Συγκεκριμένα, οι αξιωματούχοι της Frontex, της Europol, της Eurojust και της EASO βρίσκονται στα κεντρικά σημεία της Ιταλίας και της Ελλάδας για να ενισχύσουν τις

χρησιμοποιούνται ως εγκαταστάσεις κράτησης και αποκλεισμού. Ταυτόχρονα, χρησιμοποιούνται επίσης ως αποτρεπτικό μέσο κατά των μεταναστευτικών ροών προς χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Ως εκ τούτου, τα hotspots λειτουργούν ως διπλά σύνορα. Αφενός, περιορίζουν την πρόσβαση των αιτούντων άσυλο στα νότια σύνορα της Ευρώπης, αφετέρου, μέσω των πρακτικών αποκλεισμού, αποθαρρύνουν την άφιξη των αιτούντων άσυλο (Κουραχάνης Ν., 2017).

Οι δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται σε λειτουργία είναι 53, συνολικής δυναμικότητας 1.175 θέσεων. Επιπλέον, σε λειτουργία είναι και 4 διαμερίσματα υποστηριζόμενης αυτόνομης διαβίωσης ασυνόδευτων ανηλίκων, συνολικής δυναμικότητας 16 θέσεων, ενώ όσον αφορά τις ασφαλείς ζώνες⁷ (safe zones) για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, αυτές είναι 10 σε αριθμό και έχουν συνολική δυναμικότητα 300 θέσεων. Τέλος, σε 12 ξενοδοχεία επείγουσας φιλοξενίας⁸ διαμένουν συνολικά 550 ασυνόδευτοι ανήλικοι.

Ο μεγαλύτερος αριθμός των ασυνόδευτων ανηλίκων προέρχεται από το Πακιστάν σε ποσοστό 36,3% και ακολούθως είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι από το Αφγανιστάν με ποσοστό 29,32%, τη Συρία με ποσοστό 14,23% και άλλοι διαφόρων εθνικοτήτων με ποσοστό 20,13%⁹.

συνοριακές λειτουργίες των πρώτων κρατών (Garelli και Tazzioli 2016). Στόχος αυτού του εγχειρήματος ήταν να μειωθούν τα εθνικά σύνορα των κρατών μελών που πλήττονται σε ανώμαλα επίπεδα, εξασφαλίζοντας παράλληλα την κατάλληλη υποδοχή, ταυτοποίηση και επεξεργασία των αφίξεων (Casolari 2016). Τα Hotspots δεν εγγυώνται αξιοπρεπείς συνθήκες για ευάλωτα άτομα που μπορεί να χρειάζονται ειδική φροντίδα (D'Angelo 2018). [Nikos Kourachanis, *Asylum Seekers, Hotspot Approach and Anti- Social Policy Responses in Greece*, 2017].

⁷ Ασφαλείς ζώνες είναι οι ειδικά διαμορφωμένοι και εποπτευόμενοι χώροι που λειτουργούν εντός των καταυλισμών φιλοξενίας προσφύγων και προσφέρουν 24ωρη φροντίδα και επείγουσα προστασία. Οι ασφαλείς ζώνες αποτελούν προσωρινή λύση και όχι μόνιμη.

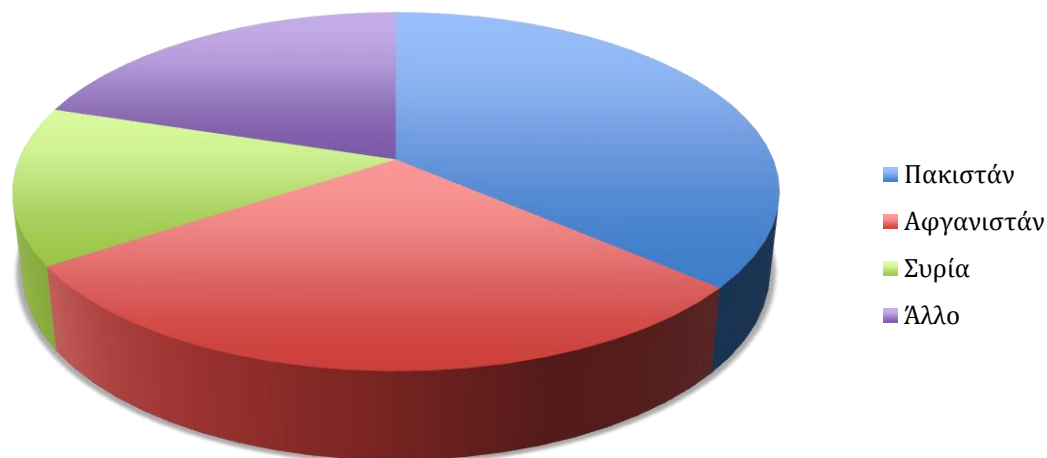
⁸ Τα ξενοδοχεία είναι χώροι επείγουσας φιλοξενίας, οι οποίοι θεωρούνται προσωρινό μέτρο για τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων, λαμβάνοντας υπόψιν την έλλειψη θέσεων σε δομές φιλοξενίας. Προτεραιότητα στα ξενοδοχεία επείγουσας φιλοξενίας έχουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που βρίσκονται σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης.

⁹ Στοιχεία από το ΕΚΚΑ, διαθέσιμα στο:

http://www.ekka.org.gr/images/PDF_ARXEIA/ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ/GR%2015-7-2018.pdf,

[Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

Εκτιμώμενος αριθμός Ασυνόδευτων Ανηλίκων ανά εθνικότητα

1.1 Τα στοιχεία αντλήθηκαν από: http://www.ekka.org.gr/images/PDF_ARXEIA/ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ/GR%2015-7-2018.pdf

1.3 Η προσφυγική κρίση στην Ολλανδία

Το έτος 2017, 16.785 άτομα υπέβαλαν αίτημα ασύλου στην Ολλανδία. Από αυτούς αναγνωρίστηκαν ως πρόσφυγες 3.030 αιτούντες άσυλο, ενώ άλλοι 4.140 απέκτησαν επικουρική προστασία. Νομιμοποιητικά έγγραφα για ανθρωπιστικούς λόγους απέκτησαν 645 αιτούντες, ενώ οι αρνητικές αποφάσεις που επιδόθηκαν ήταν στο σύνολο 8.135¹⁰.

Σύμφωνα με μελέτη που εξέτασε τον αντίκτυπο των διαφορετικών χαρακτηριστικών των αιτούντων άσυλο και τη δημόσια στήριξη που λαμβάνουν για τη χορήγηση ασύλου με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά και διεξήχθη σε 18.000 ψηφοφόρους που προέρχονται από δεκαπέντε ευρωπαϊκές χώρες να αξιολογήσουν τα προφίλ των αιτούντων άσυλο, διαπιστώθηκε ότι οι αιτούντες άσυλο έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να γίνουν δεκτοί όταν είναι πιο καταρτισμένοι και μορφωμένοι, έχουν ιδιαίτερες ευπάθειες, έχουν πιο ισχυρούς λόγους να ζητήσουν άσυλο και είναι χριστιανοί παρά μουσουλμάνοι¹¹.

¹⁰ Βλ. σχετικά: <http://www.asylumineurope.org/reports/country/netherlands/statistics>, [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

¹¹ Bansak, Kirk, Hainmueller, Jens and Hangartner, Dominik (2016) *How economic, humanitarian, and religious concerns shape European attitudes toward asylum seekers*, LSE

(Bansak, Hainmueller, Hangartner, 2016). Από τη μία πλευρά, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι υπεύθυνοι ευρωπαίοι για τη χάραξη πολιτικής αντιμετωπίζουν μια διαταραχή μεταξύ της κοινής γνώμης και των διεθνών νομικών κανόνων. Το γεγονός ότι οι ερωτηθέντες της έρευνας παρουσιάζουν αντιμουσουλμανική προκατάληψη και προτίμηση για υψηλότερη απασχολησιμότητα, ακόμη και όταν αξιολογούν νόμιμους αιτούντες άσυλο που αντιμετωπίζουν διώξεις, έρχεται σε αντίθεση με τις νομικές απαιτήσεις ότι το άσυλο δεν παρέχεται βάσει θρησκείας ή επαγγελματικών δεξιοτήτων. Από την άλλη πλευρά, τα αποτελέσματα¹² αποκαλύπτουν ότι οι ανθρωπιστικές ανησυχίες έχουν έντονο αποτέλεσμα, καθώς οι αιτούντες άσυλο αντιμετωπίζουν διώξεις. Το πιο σημαντικό είναι ότι οι προτιμήσεις αυτές είναι ευρέως διαδεδομένες μεταξύ των χωρών και εφαρμόζονται σε όλους τους τύπους αιτούντων άσυλο, ανεξαρτήτως θρησκείας και απασχολησιμότητας. Αυτό δείχνει ότι το κοινό έχει ενσωματώσει εν μέρει τους κεντρικούς πυλώνες του διεθνούς προσφυγικού δικαίου και όχι πλήρως. Ωστόσο, ταυτόχρονα, το γεγονός ότι οι ευρωπαίοι πολίτες συμμερίζονται κοινές ανθρωπιστικές ανησυχίες υποδεικνύει μια σαφή αφήγηση για αύξηση της υποστήριξης για την αποδοχή των προσφύγων.

Research Online.

¹² Τα αποτελέσματα ενημερώνουν επίσης για τη συνεχή συζήτηση σχετικά με τον τρόπο επίλυσης της σημερινής κρίσης των προσφύγων. Συγκεκριμένα, διαλευκαίνουν τόσο τις προκλήσεις, όσο και τις ευκαιρίες για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που αγωνίζονται να ανταποκριθούν στις νομικές ευθύνες τους για την προστασία των προσφύγων, ενώ παράλληλα σέβονται το δημόσιο συμφέρον σε αυτό το σημαντικό και διχαστικό ζήτημα. Η έντονη αντιμουσουλμανική προκατάληψη και η προτίμηση των αιτούντων άσυλο υψηλής ειδίκευσης που μπορούν να μιλούν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής υποδεικνύουν μια αυξανόμενη πρόκληση για την επίλυση της τρέχουσας κρίσης και την επιτυχή ένταξη των αιτούντων άσυλο, δεδομένου ότι οι περισσότεροι αιτούντες άσυλο προέρχονται σήμερα από μουσουλμανικές χώρες και ενδέχεται να μην διαθέτουν τις επιθυμητές επαγγελματικές και γλωσσικές δεξιότητες. Αν ο στόχος είναι να ανακουφίσει τις κοινωνικές εντάσεις της σημερινής κρίσης των προσφύγων και να δημιουργήσει μεγαλύτερη αποδοχή από τους πολίτες των αιτούντων άσυλο, οι ευρωπαίοι νομοθέτες έχουν την ευκαιρία να αναδείξουν την αξιοπρέπεια και την ευπάθεια των προσφύγων, καθώς και τις οικονομικές συνεισφορές τους στις κοινωνίες υποδοχής. Bansak, Kirk, Hainmueller, Jens and Hangartner, Dominik (2016) *How economic, humanitarian, and religious concerns shape European attitudes toward asylum seekers*, LSE Research Online.

Αποφάσεις Αιτημάτων Ασύλου το 2017 στην Ολλανδία

2.1 Τα στοιχεία αντλήθηκαν από: <http://www.asylumineurope.org/reports/country/netherlands/statistics>

1.4 Εννοιολογική αποσαφήνιση βασικών όρων.

«Ανήλικος» είναι ο πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής ηλικίας κάτω των 18 ετών. «Ασυνόδευτος ανήλικος» είναι ο ανήλικος, ο οποίος φθάνει σε μία χώρα χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί τη γονική του μέριμνα ή την επιμέλειά του ή από ενήλικο συγγενή που ασκεί στην πράξη τη φροντίδα του και για όσο χρόνο η άσκηση των καθηκόντων αυτών δεν έχει ανατεθεί σε κάποιο άλλο πρόσωπο σύμφωνα με το νόμο¹³.

¹³ «Χωρισμένα» είναι τα παιδιά που έχουν αποχωριστεί από τους δύο γονείς τους ή από τους προηγούμενους κατά το νόμο ή το έθιμο υπεύθυνους για τη φροντίδα τους αλλά όχι κατ' ανάγκη από άλλους συγγενείς. Αντίθετα, «ασυνόδευτα» είναι τα παιδιά που έχουν αποχωριστεί από αμφότερους τους γονείς και άλλους συγγενείς τους και δεν απολαμβάνουν τη φροντίδα κάποιου ενήλικα, που κατά το νόμο ή το έθιμο, ευθύνεται για την προστασία και την ευημερία τους. Βλ. σχετικά: <http://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2017/05/children-Asylum-Seekers-UNHCR-2009.pdf>, [Τελευταία πρόσβαση: 25/10/2018]

«Εκπρόσωπος ασυνόδευτου ανηλίκου» είναι ο προσωρινός ή οριστικός επίτροπος του ανηλίκου ή το πρόσωπο που ορίζεται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Ανηλίκων, από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών για την προάσπιση των συμφερόντων του ανηλίκου αυτού. Ως εκπρόσωπος, μπορεί να οριστεί και ο νόμιμος εκπρόσωπος νομικού προσώπου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Στην τελευταία περίπτωση, ο εκπρόσωπος του νομικού προσώπου μπορεί να εξουσιοδοτήσει άλλο πρόσωπο για την εκπροσώπηση του ανηλίκου κατά τις διαδικασίες του παρόντος.

Τα παιδιά συγκαταλέγονται στις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες¹⁴ της κοινωνίας μας και αποτελεί κοινή ευθύνη η προστασία και η φροντίδα τους. Ιδιαίτερα, τα παιδιά που δεν συνοδεύονται από κάποιον κηδεμόνα, έχουν διπλή ευαλωτότητα. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού¹⁵, η οποία έχει υπογραφεί από όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁶ και ο Χάρτης των Θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ παρέχουν στα παιδιά συγκεκριμένα αδιαμφισβήτητα δικαιώματα.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Διακαιώματα του Παιδιού, παιδί ορίζεται η ανθρώπινη ύπαρξη κάτω των 18 ετών, εκτός αν σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο για το παιδί η πλειοψηφία επιτυγχάνεται νωρίτερα. Τα συμβαλλόμενα κράτη εξασφαλίζουν ότι τα ιδρύματα, οι υπηρεσίες και οι εγκαταστάσεις

¹⁴ Ως ευάλωτες ομάδες νοούνται οι ασυνόδετοι ανήλικοι, τα άτομα που έχουν αναπηρία ή πάσχουν από ανίατη ασθένεια, οι υπερήλικες, οι γυναίκες σε κύηση ή λοχεία, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και τα θύματα βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλης μορφής ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης.

¹⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 2, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να σέβονται και να διασφαλίζουν τα δικαιώματα σε κάθε παιδί χωρίς διακρίσεις οποιουδήποτε είδους, ανεξάρτητα από τη φυλή, τη γλώσσα, τη θρησκεία του παιδιού, του γονέα ή του νόμιμου κηδεμόνα του, περιουσία, αναπηρία, εθνοτική ή κοινωνική καταγωγή. Τα κράτη οφείλουν να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε το παιδί να προστατεύεται απ' όλες τις μορφές διάκρισης ή τιμωρίας, ή από τις πεποιθήσεις των γονέων και των νόμιμων κηδεμόνων του παιδιού ή των μελών της οικογένειάς του.

¹⁶ Οι πολύπλοκες μεταναστευτικές ροές με τις οποίες ήρθε αντιμέτωπη η Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία χρόνια ενέτειναν τις από κοινού προσπάθειες που θα έπρεπε να καταβάλουν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνείς Οργανισμοί. Συγκεκριμένα, τον Ιανουάριο του 2013 ανατέθηκε στον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης να αντιμετωπίσει το δύσκολο θέμα των ασυνόδετων ανηλίκων στην Ελλάδα.

Βλ. σχετικά: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>, [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

που είναι υπεύθυνα για τη φροντίδα ή την προστασία των παιδιών συμμορφώνονται με τα πρότυπα που έχουν θεσπίσει οι αρμόδιες αρχές, ιδίως στους τομείς της υγείας, της ασφάλειας, του αριθμού και της καταλληλότητας του προσωπικού τους, καθώς και να διαθέτουν την αρμόδια εποπτεία.

1.5 Εννοιολογική προσέγγιση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Δεν υπάρχει ένας αποδεκτός ορισμός για τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Είναι κοινώς αποδεκτό όμως ότι οι ΜΚΟ είναι μη κρατικές και μη κερδοσκοπικές οντότητες, με εξαίρεση τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, τις επαναστατικές και τρομοκρατικές ομάδες και τα πολιτικά κόμματα, όπου τα μέλη τους είναι πολίτες ή ενώσεις πολιτών¹⁷ (Χουλιάρας, 2002). Παρόλο που οι ΜΚΟ δεν δημιουργούνται από κράτη, σε πολλές περιπτώσεις εξαρτώνται οικονομικά από αυτά. Αυτό όμως δεν τις εμποδίζει από το να εναντιωθούν σ' αυτά, καθώς έχουν τη δύναμη να επιβληθούν και να εξαναγκάσουν τα κράτη να προβούν σε μεταρρυθμίσεις. Η απόλυτη οικονομική ουδετερότητα είναι ανέφικτη, καθώς οι ΜΚΟ εξαρτώνται οικονομικά από τρίτους. Είναι λίγες οι ΜΚΟ που διαθέτουν πραγματική οικονομική ανεξαρτησία.

Οι ΜΚΟ είναι πλέον νομιμοποιημένοι φορείς δράσης και έχουν ισχυρές αλληλεπιδράσεις με κρατικούς φορείς και δύνανται να σχεδιάσουν δράσεις που έχουν ως σκοπό την ευημερία ανθρώπων και κρατών (Σκλιάς, 2002). Όσον αφορά το ζήτημα της πολιτικοποίησης των ΜΚΟ, η «πολιτική ουδετερότητα» έχει αρχίσει να υποχωρεί. Η πολιτικοποίηση των ΜΚΟ, εκτός από το γεγονός ότι αποτελεί μια θετική εξέλιξη, κρίβει και αρκετούς κινδύνους.

Στις μέρες μας έχει παρατηρηθεί μεγάλη αριθμητική αύξηση των ΜΚΟ, αλλά και αύξηση των οικονομικών τους πόρων. Οι δράσεις τους αφορούν τομείς που σε πολλές περιπτώσεις τα κράτη δυσκολεύονται να αναλάβουν, χωρίς αυτό να συνεπάγεται τον παραγκονισμό της κρατικής λειτουργίας. Οι ΜΚΟ αποτελούν φορείς της κοινωνίας των πολιτών, καθώς ενεργοποιούν τους πολίτες για ζητήματα που δεν καλύπτονται ή δεν εντάσσονται στους επίσημους κρατικούς θεσμούς.

¹⁷ Σκλιάς, Χουλιάρας, *Η διπλωματία της Κοινωνίας των Πολιτών*, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα, 2002

Όσον αφορά τον χαρακτήρα των ΜΚΟ, αυτός έχει αλλάξει δραματικά στις τελευταίες δεκαετίες. Ενώ οι ΜΚΟ, αρχικά, ασχολούνταν με τη παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, πλέον στρέφονται σε βαθιά πολιτικά ζητήματα, καθώς είναι έκδηλη η ταύτιση των ανθρωπιστικών κρίσεων με τις πολιτικές κρίσεις. Πολλές φορές τα αναπτυγμένα κράτη χρηματοδοτούν ΜΚΟ για την αντιμετώπιση κάποιας ανθρωπιστικής κρίσης, καθιστώντας τις τελευταίες σε πολιτικούς δρώντες που καλύπτουν το κενό που δημιουργούν οι κρατικοί δρώντες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να γίνονται από «εταίροι» των κυβερνήσεων, σε «προμηθευτές» τους (Χουλιάρης, 2002). Η πολιτικοποίηση τους, όμως, ενέχει τον κίνδυνο της καταπάτησης βασικών αρχών του ανθρωπισμού. Γι' αυτό και σημαντική προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη μιας χρυσής τομής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο θεσμός της Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ολλανδία.

2.1 Η διαδικασία ασύλου στην Ολλανδία.

Η απλή εκδήλωση της επιθυμίας να υποβάλει κάποιος αίτημα ασύλου στην Ολλανδία δεν συνεπάγεται ότι το αίτημα ασύλου του έχει υποβληθεί επισήμως. Οι αιτήσεις ασύλου μπορούν να υποβληθούν στα ολλανδικά σύνορα ή στο ολλανδικό έδαφος. Κάθε άτομο που φθάνει στη χώρα και επιθυμεί να υποβάλει αίτηση για άσυλο πρέπει να υποβάλει το αίτημά του στην Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης (IND). Οι αιτούντες άσυλο που προέρχονται από χώρες εκτός Σένγκεν και φτάνουν στην Ολλανδία αεροπορικώς ή με πλοίο απαγορεύεται να εισέλθουν στην Ολλανδία και κρατούνται. Στην περίπτωση αυτή, ο αιτών άσυλο πρέπει να υποβάλει αίτημα ασύλου αμέσως πριν από τη διέλευση των εξωτερικών ολλανδικών συνόρων, στο Κέντρο Εφαρμογών στο αεροδρόμιο Schiphol του Άμστερνταμ¹⁸.

Όταν ένας αιτών άσυλο εισέρχεται στην Ολλανδία μέσω της εδαφικής της επικράτειας ή είναι ήδη στο έδαφός της, πρέπει να απευθυνθεί αμέσως στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής¹⁹ στο Ter Apel²⁰, όπου πραγματοποιείται η καταχώριση του αιτήματός του²¹. Μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων καταχώρισης του αιτήματος στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής, ο αιτών άσυλο μεταφέρεται στο Κέντρο Λήψης Διαδικασιών²². Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που κρατούνται σε κέντρο κράτησης αλλοδαπών μπορούν να υποβάλουν αίτηση ασύλου στο κέντρο κράτησης στο οποίο βρίσκονται.

Η διαδικασία υποβολής του αιτήματος ασύλου ή εγγραφής στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής διαρκεί τρεις ημέρες. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, ο αιτών άσυλο πρέπει να συμπληρώσει ένα έντυπο, να ληφθούν δακτυλικά αποτυπώματα και να δώσει

¹⁸ Aanmeldcentrum Schiphol (AC).

¹⁹ Centraal Orvanglocatie (COL).

²⁰ Περιοχή κοντά στο Groningen, βορειοανατολικά της Ολλανδίας.

²¹ Στην καταχώριση εξετάζονται τα δακτυλικά αποτυπώματα, τα ταξιδιωτικά έγγραφα και τα έγγραφα ταυτότητας.

²² Proces Orvanglocatie (POL).

συνέντευξη ώστε να διαπιστωθεί η ταυτότητά του, να αναφερθεί στα μέλη της οικογένειάς του, τη διαδρομή που ακολούθησε και το επάγγελμα που έκανε στη χώρα καταγωγής. Στο στάδιο αυτό, παρέχονται στοιχεία από το Eurodac και το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις. Από όλες αυτές τις πληροφορίες, η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης (IND) μπορεί να συμπεράνει αν, σύμφωνα με τον κανονισμό του Δουβλίνου, ένα άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση του αιτήματος ασύλου. Σε περίπτωση που εμφανιστούν στοιχεία στο Eurodac, η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης μπορεί να υποβάλει αίτημα σε άλλο κράτος μέλος, ώστε να αναλάβει την ευθύνη για το αίτημα ασύλου του αιτούντα άσυλο, βάσει του κανονισμού του Δουβλίνου²³.

Εάν ένας αιτών άσυλο, ο οποίος ισχυρίζεται ότι είναι ασυνόδευτος ανήλικος, υποβάλει αίτημα ασύλου στην Ολλανδία, η Αστυνομία ή η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης μπορούν να διενεργήσουν επιθεώρηση²⁴, παρόλο που αυτή η μέθοδος έχει επικριθεί σε πρόσφατη νομολογία του κράτους²⁵. Εφόσον οι αξιωματικοί από την Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης, την Αστυνομία συνόρων και την

²³ Όσον αφορά την εφαρμογή των άρθρων 6 και 8 του κανονισμού του Δουβλίνου III για τα ασυνόδευτα παιδιά, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάσισε στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2013 ότι η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης (IND) δεν θα έπρεπε να αρνηθεί να εξετάσει το αίτημα ασύλου ασυνόδευτου ανηλίκου που δεν έχει κανένα μέλος της οικογένειας που διαμένει νόμιμα σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το τέλος του 2017 όμως, η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης εφαρμόζει αυτή την πολιτική. Όταν ένα ασυνόδευτο τέκνο έχει μέλος της οικογένειας που διαμένει νόμιμα σε άλλο κράτος μέλος, η Υπηρεσία θεωρεί τη χώρα αυτή ως υπεύθυνη για την εξέταση του αιτήματος, παρόλο που ορισμένα περιφερειακά δικαστήρια έκριναν ότι αυτή η προσέγγιση είναι ασυμβίβαστη με τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

²⁴ Στο στάδιο αυτό αξιολογείται κατά πόσον ο αιτών άσυλο είναι άνω των 18 ετών, με βάση την εμφάνιση και τη συζήτηση που αναπτύσσουν μαζί του. Αυτό γίνεται συνήθως σε περιπτώσεις όπου είναι προφανές ότι ο αιτών άσυλο είναι ενήλικας. Το αντίθετο είναι επίσης δυνατό, ωστόσο, όταν ένας αιτών άσυλο ισχυρίζεται ότι είναι ενήλικος, μπορεί να ακολουθήσει επιθεώρηση εάν οι αρχές υποψιάζονται ότι πρόκειται για ανήλικο.

²⁵ Η διαδικασία της αξιολόγησης της ηλικίας των ανηλίκων τροποποιήθηκε από την 1η Ιανουαρίου 2017. Επί του παρόντος, τρεις αξιωματικοί από την Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης (IND), της Αστυνομίας (KMar) ή της Αστυνομίας Συνόρων (AVIM) πρέπει να πραγματοποιήσουν τον έλεγχο για την ανηλικότητα όσων ισχυρίζονται ότι είναι ανήλικοι. Πρέπει να υπάρξει ομόφωνη απόφαση προκειμένου να καταλήξουν σε συμπέρασμα, καθώς οι υπάλληλοι δεν μπορούν να αποδείξουν ότι το άτομο είναι ενήλικας μόνο με βάση την εμφάνιση.

Αστυνομία δεν μπορούν να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι ο αιτών άσυλο είναι άνω των 18 ετών και εφόσον δεν μπορεί να αποδειχθεί η ηλικία του, πραγματοποιείται αξιολόγηση ηλικίας²⁶.

Στην Ολλανδία, η διαδικασία που ακολουθείται για τους ασυνόδευτους ανήλικους αιτούντες άσυλο διαφέρει από αυτή των ενηλίκων. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που χρειάζονται διεθνή προστασία απολαμβάνουν τη φροντίδα και την προστασία επιτρόπων μέχρι να ενηλικιωθούν, δηλαδή να συμπληρώσουν το 18^ο έτος της ηλικίας τους. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι κάτω των 15 ετών τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες με τη βοήθεια της οργάνωσης «Nidos», ενώ αυτοί που είναι άνω των 15 ετών και όσοι δεν μπορούν να τοποθετηθούν σε ανάδοχες οικογένειες διαμένουν στην Κεντρική Υπηρεσία Υποδοχής των Αιτούντων Άσυλο²⁷. Στεγάζονται σε κέντρα υποδοχής μικρής κλίμακας με εικοσιτετράωρη εποπτεία για την ασφάλειά τους.

Στους ασυνόδευτους ανήλικους που θα δοθεί η δυνατότητα παραμονής στη χώρα, επιτυγχάνεται η τοποθέτησή τους σε ανάδοχες οικογένειες με τη βοήθεια της Nidos, ώστε να επιτευχθεί η ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία το συντομότερο δυνατόν. Η Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης²⁸, διαθέτει ειδικά διαμορφωμένους χώρους όπου πραγματοποιούνται οι συνεντεύξεις για παιδιά κάτω των 12 ετών και τα μέλη του προσωπικού είναι ειδικά εκπαιδευμένα για να πάρουν συνέντευξη από τα παιδιά και να θέσουν ερωτήσεις κατά τρόπο ανάλογο με την ηλικία τους.

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι στην Ολλανδία απολαμβάνουν δικαιώματα, όπως η στέγαση, η εκπαίδευση και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, δικαιώματα που απολαμβάνουν όλα τα παιδιά που διαμένουν στη χώρα. Τα παιδιά θεωρούνται ασυνόδευτα αν ταξιδεύουν χωρίς τους γονείς τους ή τον κηδεμόνα τους και οι γονείς ή κηδεμόνες τους δεν είναι ήδη στην Ολλανδία. Κάποιος θεωρείται παιδί (ανήλικος) στην Ολλανδία όταν είναι κάτω από την ηλικία των 18 ετών και δεν είναι παντρεμένος.

²⁶ Αυτό γίνεται με βάση τις ακτίνες X της κλείδας, του χεριού και του καρπού. Οι ακτινολόγοι εξετάζουν εάν κλείνει η κλείδα. Όταν κλείνει η κλείδα, ο αιτών άσυλο θεωρείται τουλάχιστον 20 ετών σύμφωνα με ορισμένους επιστημονικούς εμπειρογνώμονες. Είναι ευθύνη της Υπηρεσίας να διασφαλίσει ότι η εξέταση έχει διεξαχθεί από πιστοποιημένους επαγγελματίες και γίνεται προσεκτικά. Η αξιολόγηση ηλικίας πρέπει να υπογράφεται από τον ακτινολόγο.

²⁷ Central Agency for the Reception of Asylum Seekers (COA).

²⁸ The Immigration and Naturalisation Service (IND).

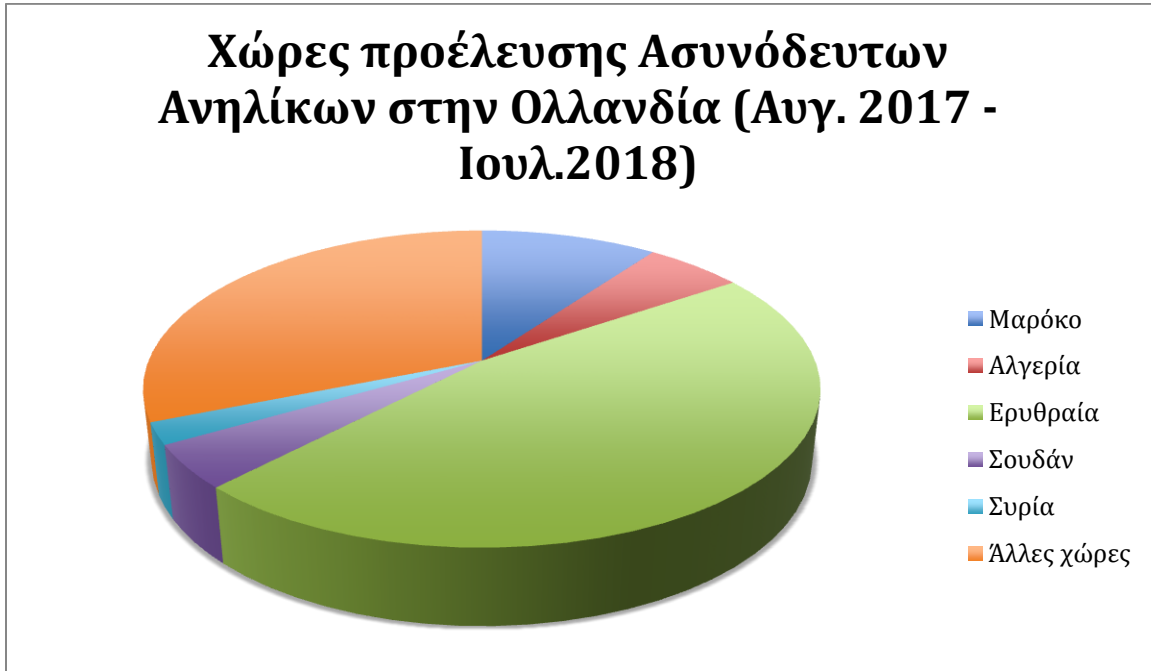
Ισχύουν οι ίδιοι όροι για τα ασυνόδευτα παιδιά και τους ενήλικες όσον αφορά την επιλεξιμότητα για άδεια παραμονής. Ωστόσο, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που ζητούν άσυλο θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτοι σε σύγκριση με τους ενήλικες αιτούντες άσυλο και ως εκ τούτου λαμβάνουν ειδική μεταχείριση. Ένας επίτροπος ανατίθεται σε κάθε ασυνόδευτο παιδί. Η Nidos, η ανεξάρτητη οργάνωση εποπτείας και επιτροπείας ασυνόδευτων παιδιών, είναι υπεύθυνη για το διορισμό των επιτρόπων για ασυνόδευτα παιδιά που ζητούν άσυλο στην Ολλανδία. Σύμφωνα με τον Ολλανδικό Αστικό Κώδικα, όλα τα παιδιά πρέπει να έχουν νόμιμο κηδεμόνα²⁹. Για τα ασυνόδευτα παιδιά, η «Nidos» θα ζητήσει να διοριστεί ως αρμόδια για την προστασία των ανηλίκων από το δικαστήριο. Το παιδί πρέπει να δώσει τη συγκατάθεσή του. Παρόλο που η επίσημη κηδεμονία ανατίθεται στην οργάνωση, τα καθήκοντα εκτελούνται από μεμονωμένους επαγγελματίες, που αποκαλούνται επίτροποι ανηλίκων.

Δεν υπάρχει χρονικό όριο για το διορισμό ενός νόμιμου κηδεμόνα σε ένα ασυνόδευτο παιδί. Εντούτοις, δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά όπου η περίοδος μεταξύ εισόδου στην Ολλανδία και ορισμού κηδεμόνα (επιτρόπου) ήταν αδικαιολόγητα μεγάλη. Τα παιδιά ηλικίας 13 έως 18 ετών φιλοξενούνται σε Κέντρο Υποδοχής. Μετά την παραμονή τους στο Κέντρο Υποδοχής, μεταφέρονται σε οικογένειες ή μικρής κλίμακας κατοικίες. Τα παιδιά που φθάνουν στο αεροδρόμιο Schiphol μεταφέρονται απευθείας στο κέντρο αιτήσεων, το οποίο βρίσκεται στην περιοχή Ter Apel και δεν κρατούνται εάν η ηλικία που δηλώσουν δεν αμφισβητείται. Τα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών δεν αποστέλλονται αμέσως στο Ter Apel, αλλά τοποθετούνται αμέσως σε ανάδοχη οικογένεια. Μετά από μερικές ημέρες, ο επίτροπος μαζί με τον ασυνόδευτο ανήλικο κατευθύνονται προς το Ter Apel για να υποβάλουν αίτημα ασύλου. Ο επίτροπος καλείται να λάβει σημαντικές αποφάσεις για τη ζωή του παιδιού, που αφορούν το μέλλον του, όπως ποιά εκπαίδευση του ταιριάζει, πού μπορεί να βρει την καλύτερη στέγη το ασυνόδευτο παιδί και ποια ιατρική περίθαλψη είναι απαραίτητη γι' αυτό. Η κηδεμονία παρέχεται και για τη νομική εκπροσώπηση του παιδιού.

Όταν απορρίπτεται το αίτημα ασύλου, το παιδί μπορεί να λάβει ειδική άδεια, η οποία δεν αποτελεί άσυλο. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετοί όροι που πρέπει να πληρούνται για να

²⁹ Νόμιμος κηδεμόνας αποτελεί ο γονέας ή το δικαστήριο που διορίζεται ως κηδεμόνας των ασυνόδευτων ανηλίκων.

τύχουν αυτής της ειδικής άδειας. Ωστόσο, δεν έχει ακόμη χορηγηθεί άδεια για το σκοπό αυτό.

3.2 Τα στοιχεία αντλήθηκαν από: https://ind.nl/en/Documents/AT_July_2018_Hoofdrapport.pdf

2.2 Η Οργάνωση «Nidos»

Η Οργάνωση Nidos, είναι μια ανεξάρτητη οργάνωση, όπου κύριος στόχος της είναι η επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο, την οποία έχει αναλάβει κατόπιν παρότρυνσης της ολλανδικής κυβέρνησης. Η αρμοδιότητα της προστασίας και φροντίδας των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο έχει ανατεθεί σε επαγγελματίες, που, σέβονται το πολιτισμικό υπόβαθρο των παιδιών και έχουν ως πρωταρχικό στόχο την κάλυψη των αναγκών τους, καθώς είναι ευάλωτα και μη ικανά να γνωρίζουν τα δικαιωμά τους και το νομικό καθεστώς της χώρας. Περίπου 180 άτομα εργάζονται για την «Nidos», με την αρμοδιότητα της επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων. Επιπλέον υποστηρικτικό ρόλο έχουν τα άτομα που έχουν αναλάβει νομικές και διοικητικές αρμοδιότητες, ώστε να εξασφαλιστεί το γεγονός ότι το έργο που πραγματοποιείται γίνεται με μεθοδικότητα και συνέπεια για την προστασία και αποτελεσματικότερη εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων.

2.3 Η Οργάνωση «Nidos» για την Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ολλανδία.

Η Nidos παρέχει βοήθεια σε ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και νέους που μένουν στην Ολλανδία χωρίς να ζητούν άσυλο και για τους οποίους ο επαναπατρισμός στη χώρα καταγωγής τους αποτελεί κίνδυνο. Τα συμφέροντα των παιδιών είναι υψίστης σημασίας για την συγκεκριμένη οργάνωση, η οποία παρέχει εγκαταστάσεις υποδοχής για ορισμένους από τους ανήλικους και παράλληλα φροντίζει για την κηδεμονία τους.

Η Nidos εφαρμόζει επίσης την εποπτεία και επίβλεψη παιδιών ως μέτρο προστασίας των παιδιών σε περίπτωση που τα συγκεκριμένα παιδιά μεγαλώνουν σε οικογένειες προσφύγων. Οι νέοι που εμπλέκονται είναι εκείνοι που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το οικογενειακό τους περιβάλλον εξαιτίας δυσάρεστων γεγονότων που διαδραματιζόνταν στην πατρίδα τους. Η δυσκολία της ενσωμάτωσής τους σε ένα καινούργιο περιβάλλον, τους καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτους, με αποτέλεσμα να χρειάζονται καθοδήγηση, ασφάλεια και προστασία μέχρι την ενηλικίωσή τους³⁰.

Για τα ασυνόδευτα παιδιά που ζητούν άσυλο στην Ολλανδία, η οργάνωση «Nidos» παρέχει δίκτυο επιτροπείας που αναλαμβάνει την προσωρινή κηδεμονία των παιδιών³¹. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης του ολλανδικού κράτους μπορεί να αποφανθεί ότι χρειάζονται επιτροπεία και παιδιά που ανήκουν σε άλλες κατηγορίες, ώστε να επωφεληθούν από την κηδεμονία των επιτρόπων της οργάνωσης. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται και οι ανήλικοι όπου οι μητέρες τους βρίσκονται υπό την εποπτεία της οργάνωσης και για τις οποίες έχει υποβληθεί αίτηση για άδεια παραμονής με περιοριστικούς όρους, αλλά και για ανήλικους όπου τους έχει χορηγηθεί άδεια παραμονής³².

³⁰ Nidos annual report 2016, διαθέσιμο στο: (<https://www.nidos.nl/wp-content/uploads/2018/01/Nidos-Annual-Report-2016.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/10/2018]

³¹ Η οργάνωση «Nidos» ορίζεται ως θεματοφύλακας των παιδιών από το δικαστήριο. Συγκεκριμένα, το άρθρο 253r του ολλανδικού Αστικού Κώδικα αναφέρει ότι το δικαστήριο ορίζει θεματοφύλακα την οργάνωση, εάν ο ένας εκ των γονέων ή και οι δύο γονείς αδυνατούν να ασκήσουν γονική μέριμνα στο παιδί, είτε προσωρινή ή με άλλο τρόπο, ή να είναι άγνωστος ο τόπος διαμονής του ενός ή και των δύο γονέων.

³² Στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν είναι γνωστά τα στοιχεία που αφορούν τον τόπο διαμονής των γονέων και έτσι είναι αδύνατον να ασκήσουν γονική μέριμνα στα παιδιά τους. Σε περίπτωση απουσίας του γονέα, ο επίτροπος εκπληρώνει τα καθήκοντα του γονέα και εξασφαλίζει ότι η

Το στάδιο της προκηδεμονίας είναι το στάδιο μεταξύ της ανάληψης κηδεμονίας από τον επίτροπο και της απόφασης επιτροπείας (κηδεμονίας) που εκδίδεται από το δικαστήριο ανηλίκων. Αυτή είναι συνήθως και η πρώτη φάση της διαδικασίας ασύλου. Στο στάδιο αυτό, ο επίτροπος των ασυνόδευτων ανηλίκων λειτουργεί εξολοκλήρου ως υπερασπιστής των συμφερόντων του νέου. Η οργάνωση διεξάγει μία συνέντευξη με τον ανήλικο στο Κέντρο Αιτήσεων, βάσει της οποίας θα υποβληθεί αίτημα κηδεμονίας στο δικαστήριο.

Μετά την εγγραφή του ανηλίκου και με βάση την συνέντευξη, ο επίτροπος αποφασίζει για την καταλληλότερη δομή φιλοξενίας. Οι περισσότεροι νέοι πηγαίνουν κατευθείαν σε ένα κέντρο ειδικά διαμορφωμένο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Μετά από μία περίοδο προετοιμασίας η οποία κρατάει για λίγες εβδομάδες, ξεκινά η γενική διαδικασία ασύλου. Ανάλογα με τον τόπο κατοικίας του ανηλίκου, θα ληφθεί απόφαση σχετικά με τον τόπο στον οποίο ο ανήλικος θα ακολουθήσει τη διαδικασία.

Οι επίτροποι της Nidos αναλαμβάνουν να καθοδηγήσουν τους νέους σε κάθε βήμα που αφορά τη διαδικασία ασύλου. Αυτό δεν ισχύει για τους ευάλωτους νέους και τα παιδιά ηλικίας κάτω των 15 ετών που αποστέλλονται σε ανάδοχη οικογένεια και τους νέους που ενδέχεται να είναι θύματα διακινητών και, ως εκ τούτου, τίθενται αμέσως σε κράτηση για λόγους προστασίας. Η προκηδεμονία τους συνεχίζεται μέχρις ότου το δικαστήριο εγκρίνει την απόφαση επίσημης κηδεμονίας. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ανάληψης ευθυνών του επιτρόπου, παρέχεται στον αιτούντα άσυλο μια εξήγηση για το ποια είναι η δράση της Nidos. Τα παιδιά ηλικίας κάτω των 12 ετών δεν μπορούν να υποβάλουν τα ίδια αίτημα ασύλου. Ένας εκπρόσωπος πρέπει να το πράξει για λογαριασμό τους.

Επιπλέον, η Nidos εφαρμόζει την προσωρινή κηδεμονία για τα παιδιά που μένουν στο αεροδρόμιο του Άμστερνταμ «Schiphol», αφού οι γονείς τους ή τα πρόσωπα που τα συνοδεύουν έχουν κρατηθεί και φυλακιστεί με την υπόνοια ότι έχουν διαπράξει κάποιο

φροντίδα που προσφέρεται στο νεαρό άτομο παρέχεται κατάλληλα, παρεμβαίνοντας αν η φροντίδα αυτή είναι ανεπαρκής. Συνολικά, εκδόθηκαν 2.037 νέες εντολές κηδεμονίας το 2016, συμπεριλαμβανομένων 95 βραχυπρόθεσμων προσωρινών κηδεμονιών, ιδίως στο πλαίσιο του σχεδίου Schiphol, ενώ το 2015 εκδόθηκαν 4.577 νέες εντολές κηδεμονίας.

αδίκημα. Μια ξεχωριστή ομάδα έχει σχηματιστεί στην οργάνωση για να πραγματοποιήσει αυτό το έργο. Για να παρέχεται η βέλτιστη προστασία στα παιδιά των γονέων που κρατούνται, η Nidos τοποθετεί αυτά τα παιδιά σε μυστικές διευθύνσεις κατοικιών, συνήθως σε οικογένειες ή προσωρινές ανάδοχες οικογένειες³³, εξασφαλίζοντας ότι υπάρχει διαρκώς διαθεσιμότητα σε χώρους υποδοχής ανάλογα με την εισροή που υπάρχει. Οι επίτροποι λειτουργούν σύμφωνα με το πρωτόκολλο «Schiphol», δηλαδή το έγγραφο που αναφέρει τις εργασίες και τις ευθύνες διαφόρων εταίρων³⁴.

Ο επίτροπος των νέων θα διεξάγει στη συνέχεια μια πιο λεπτομερή εξέταση, για να καθορίσει την πιο επιθυμητή και κατάλληλη πορεία που πρέπει να ακολουθήσει το παιδί που έχει αναλάβει. Αυτό συμβαίνει πάντα σε συνεργασία και διαβούλευση με τους γονείς ή την οικογένεια του παιδιού. Για να συνεχιστεί η υπόθεση, η Nidos συνεργάζεται στενά με την «Κεντρική Αρχή» και τα δικαστικά τμήματα των διαφόρων ευρωπαϊκών και μη ευρωπαϊκών χωρών. Το αργότερο δυο εβδομάδες μετά την έκδοση της προσωρινής εντολής κηδεμονίας από το Δικαστήριο Ανηλίκων, πραγματοποιείται ακροαματική διαδικασία για την επίσημη έγκριση της προσωρινής κηδεμονίας. Οι γονείς είναι παρόντες σε αυτή την ακρόαση. Ως αποτέλεσμα αυτού, η Nidos άσκησε προσωρινή κηδεμονία για 68 παιδιά που βρέθηκαν στο αεροδρόμιο «Schiphol» το 2016³⁵.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιεί η Nidos από το 2008 βασίζεται εν μέρει στη μέθοδο «Delta»³⁶ που εφαρμόζεται για την προστασία των παιδιών και εν μέρει στις

³³ Η προσωρινή κηδεμονία χορηγείται αρχικά για περίοδο τριών μηνών. Περίπου μιάμιση ώρα μετά, το δικαστήριο έχει εκδώσει την εντολή προσωρινής κηδεμονίας και ο ανήλικος θα συνοδευτεί από το κηδεμόνα και θα τοποθετηθεί σε οικογένεια.

³⁴ Για την πραγματοποίηση αυτού του έργου, υπάρχει άμεση συνεργασία με το Συμβούλιο Προστασίας των Παιδιών στην περιοχή Haarlem και το τμήμα Νεολαίας και Ηθικής.

³⁵ Επιπλέον, διορίστηκε νέος επίτροπος για 44 παιδιά το 2016, συμπεριλαμβανομένων των νέων με καθεστώς διαμονής και νέων αιτούντων άσυλο.

³⁶ Η Nidos έχει καταγράψει τη μεθοδολογία της για την κηδεμονία και την εποπτεία των ασυνόδευτων ανηλίκων στο «Young and on the Road» («Jong en Onderweg») το 2009 και «Η γονική μέριμνα και η αβεβαιότητα» («Ouderschap en onzekerheid») το ίδιο έτος. Και οι δύο μέθοδοι αναπτύχθηκαν υπό τη δική της διαχείριση. Ταιριάζουν με τις τότε καλύτερες πρακτικές όπως η μέθοδος «Delta» και το εθνικό πρόγραμμα «Καλύτερα προστατευμένα» (Beter Beschermd) και πραγματοποιήθηκαν σε μια αλληλεπίδραση μεταξύ θεωρίας και πρακτικών βιωμάτων.

ιδιαιτερότητες της απασχόλησης με παιδιά πρόσφυγες. Η συγκεκριμένη μεθοδολογία δεν έχει σταματήσει να εξελίσσεται από τότε. Το 2013, για παράδειγμα, η Nidos ανέπτυξε τη «Διασυνοριακή Δικτύωση», μια μέθοδο όπου το παλιό και νέο δίκτυο συμμετέχουν από κοινού στην υποστήριξη και προστασία του παιδιού. Αυτή η μέθοδος εργασίας ευθυγραμμίζεται στενά με τη φροντίδα των νέων. Μια από τις φιλοδοξίες είναι να απλοποιηθεί η μεθοδολογία όσο είναι δυνατόν και να επωφεληθεί στο μέγιστο βαθμό το νεαρό άτομο και το οικογενειακό του δίκτυο³⁷.

Στο τέλος του 2015, το Τμήμα Επιστημών της Συμπεριφοράς άρχισε να εργάζεται για τη διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού οράματος για την καθοδήγηση των ασυνόδευτων ανηλίκων. Ένα όραμα βασισμένο στη γνώση, την πολυετή εμπειρία και τις ιδέες των επαγγελματιών της Nidos. Το 2016, το όραμα παρουσιάστηκε ευρέως και στη συνέχεια εμπλουτίστηκε με βάση την ανατροφοδότηση από τους επιτρόπους των ασυνόδευτων ανηλίκων. Το όραμα διατυπώθηκε το 2017 για να χρησιμεύσει ως βάση για την ενημερωμένη μεθοδολογία της Nidos.

³⁷ Nidos annual report 2016, διαθέσιμο στο: (<https://www.nidos.nl/wp-content/uploads/2018/01/Nidos-Annual-Report-2016.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/10/2018]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο θεσμός της Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στην Ελλάδα.

3.1 Η διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα.

Όσοι εισέρχονται παράτυπα στην Ελλάδα μπορούν να εντοπιστούν από την άφιξή τους είτε από την Ελληνική Αστυνομία³⁸, είτε από την Ελληνική Ακτοφυλακή³⁹. Οι πρώτες διαδικασίες καταγραφής των νεοεισερχομένων εκτελούνται από τις προαναφερθείσες αρχές. Στη συνέχεια, οι νεοεισερχόμενοι μεταφέρονται για τις διαδικασίες ελέγχου σε κέντρο ή κινητή μονάδα της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης⁴⁰ του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Μεταρρύθμισης. Τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης ιδρύθηκαν με το νόμο 3907/2011, με σκοπό την υποδοχή και την ταυτοποίηση των πολιτών τρίτων χωρών που εισέρχονται με παράνομο τρόπο στην Ελλάδα.

Όλοι οι νεοεισερχόμενοι, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, αρχικά κρατούνται για έλεγχο. Εξαίρεση αποτελεί το Φυλάκιο στον Έβρο, όπου οι νεοεισερχόμενοι φιλοξενούνται στο πρώτο Κέντρο Υποδοχής για διάστημα έως 25 ημερών. Για το χρονικό διάστημα που διέμεναν στο Κέντρο Υποδοχής, και εφόσον οι Αρχές είχαν αμφιβολίες με την ηλικία των νεοεισερχομένων που δήλωναν ότι ήταν ανήλικοι, είχαν τη δυνατότητα να προχωρήσουν στην ταυτοποίηση της ανηλικότητάς τους. Η απόφαση⁴¹ απαιτεί την αρχική φυσική αξιολόγηση από παιδίατρο, ακολουθούμενη από αξιολόγηση από ψυχολόγο και κοινωνικό λειτουργό. Εάν η ηλικία

³⁸ Η Ελληνική Αστυνομία είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση των συνόρων.

³⁹ Η Ελληνική Ακτοφυλακή είναι υπεύθυνη για την αστυνόμευση των ελληνικών χωρικών και υδάτινων συνόρων και των αποστολών έρευνας και διάσωσης.

⁴⁰ Τα Κ.Υ.Τ (Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης), είναι μονάδες Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Πρόκειται για κέντρα που φιλοξενούν υπηκόους τρίτων χωρών που έρχονται παράτυπα στην Ελλάδα για τις πρώτες μέρες παραμονής τους στη χώρα, ώστε να καταγραφούν τα στοιχεία τους και να καλυφθούν άμεσα οι ανάγκες τους, αλλά και να ενημερωθούν για τα δικαιώματά τους. Βλέπε σχετικά: <https://www.firstreception.gov.gr/content.php?id=9>, [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018].

⁴¹ Η υπουργική απόφαση 92490/2013, δηλώνει ότι η απόφαση θα πρέπει να ολοκληρωθεί κατά τις πρώτες διαδικασίες υποδοχής.

παραμένει ασαφής, τότε ο νόμος προβλέπει οδοντικές ακτινογραφίες και ακτινογραφία του αριστερού καρπού. Λόγω όμως του περιορισμένου εξοπλισμού και του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και της γραφειοκρατικής φύσης της διαδικασίας, η Ελληνική Αστυνομία και η Ελληνική Ακτοφυλακή σπάνια συμμορφώνονται με τη διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας.

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνταν συστηματικά κατά την άφιξή τους στην Ελλάδα, συχνά κάτω από άσχημες συνθήκες που ισοδυναμούσαν με απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά τη διάρκεια αναζήτησης από τους αρμόδιους φορείς διαθέσιμου χώρου διαμονής⁴² (Human Rights Watch, 2015). Αυτή η πολιτική αποσκοπούσε στην προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων από κάθε είδους εκμετάλλευση και κατάχρηση εν μέσω επείγουσας ανθρωπιστικής βοήθειας. Ωστόσο, η ακούσια συνέπεια ήταν ότι πολλοί από αυτούς άρχισαν να ψεύδονται για την ηλικία τους για να αποφύγουν την κράτηση και να συνεχίσουν το ταξίδι τους, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο τον κίνδυνο να αποτελέσουν θύματα εκμετάλλευσης⁴³. Επιπλέον, εξακολουθούν να υφίστανται εμπόδια στην πρόσβαση στη διεθνή προστασία τόσο για τα άτομα που κρατούνται όσο και για τα άτομα που δεν έχουν φυλακιστεί (Διεθνής Αμνηστία, 2016).

Ανεξάρτητα από το ποιος εντοπίζει τα ασυνόδευτα παιδιά, αφού εντοπιστούν, οι αρχές έχουν την υποχρέωση να ενημερώσουν τον Εισαγγελέα Ανηλίκων⁴⁴ ή εάν ο πρώτος είναι

⁴² Ο πρωταρχικός στόχος της κυβέρνησης συνασπισμού υπό την ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ ήταν η αποκατάσταση του κράτους δικαίου στη διαχείριση της μετανάστευσης και του ασύλου και η «χαλάρωση» της πολιτικής ελέγχου των συνόρων, της μετανάστευσης και του ασύλου. Ωστόσο, η απόφαση της κυβέρνησης να τερματίσει την παρατεταμένη κράτηση μεταναστών και αιτούντων άσυλο δεν παρήγαγε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Ύστερα από την απελευθέρωση ευάλωτων κρατουμένων, πολλοί αιτούντες άσυλο κατέληξαν να ζουν στους δρόμους στο κέντρο της Αθήνας σε ακόμα χειρότερες συνθήκες από ότι στο παρελθόν, καθώς δεν υπάρχει δομή φιλοξενίας για να τους φιλοξενήσει (Σκλεπάρης, Αρμακόλας, 2016).

⁴³ Dimitris Skleparis, 'A Europe without Walls, without Fences, without Borders': *A Desecuritisation of Migration Doomed to Fail*, *Political Studies* 1–17 (2017).

⁴⁴ Όσον αφορά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, ο Ν. 4375/2016, Ν.3907/2011, τα ΠΔ 113/2013 και 114/2010 και το ΠΔ 220/2007 ρυθμίζουν τα θέματα που ανακύπτουν για τον εντοπισμό των ασυνόδευτων ανηλίκων, προερχόμενων από τρίτες χώρες. Σύμφωνα με το Άρθρο 18 – Άρθρο 24 Οδηγίας 2013/33/ΕΕ, το τμήμα Προστασίας Ευπαθών Ομάδων, Προσφυγών Αιτούντων Άσυλο της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας προβαίνει στο διορισμό επιτρόπου μέσω του καθ' ύλην και κατά τόπου αρμόδιου Εισαγγελέα. Ρόλος του αρμόδιου επιτρόπου αποτελεί η ευημερία του

απών, τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ο οποίος λειτουργεί ως προσωρινός κηδεμόνας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Ταυτόχρονα, οι αρχές κάνουν αίτημα στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), και πιο συγκεκριμένα στη μονάδα που είναι υπεύθυνη για τον εθνικό μηχανισμό παραπομπής για τη στέγαση των ασυνόδευτων ανηλίκων και των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα.

Ενώ το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) αναζητεί έναν κατάλληλο χώρο για την φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων, θα πρέπει πρώτα να έχει διαπιστωθεί η ανηλικότητα του παιδιού⁴⁵. Η υποδοχή των αιτούντων άσυλο διέπεται από την ίδια εθνική νομοθεσία, η οποία εξασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις σχετικές οδηγίες της ΕΕ. Το Προεδρικό Διάταγμα 220/2007 ενσωματώνει την Οδηγία 2003/9/ΕΕ που ρυθμίζει τις υποχρεώσεις υποδοχής των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα.

Οι εγκαταστάσεις υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων στη Ελλάδα λειτουργούν από Μη Κυβερνητικούς και ενίοτε από Κυβερνητικούς Θεσμούς, κυρίως με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες, ενώ για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, η χώρα παραμονής τους οφείλει να μεριμνά για τη στέγαση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε κέντρα φιλοξενίας που πληρούν τις προδιαγραφές για να παραμείνει ένα παιδί σε αυτά ή με ενήλικους συγγενείς, για την εξεύρεση ανάδοχου οικογένειας, την απόκτηση από κοινούστέγαση των αδελφών και την διασφάλιση περιορισμένης μεταβολής του τύπου διαμονής των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Το προσωπικό που ασχολείται με υποθέσεις ασυνόδευτων ανηλίκων, οφείλει να λαμβάνει συνεχή κατάρτιση σχετικά με τις ανάγκες των παιδιών, έχοντας, επιπλέον, το καθήκον της εχεμύθειας για τη προστασία των προσωπικών δεδομένων τους⁴⁶. Η συνολική χωρητικότητα των χώρων φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων δεν συμπίπτει με τις πραγματικές ανάγκες που υπάρχουν. Στα κέντρα υποδοχής τα παιδιά

παιδιού και η διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντός του. Διαθέσιμο στο: <http://www.opengov.gr/yfes/?p=4665>, [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

⁴⁵ Υπάρχουν και περιπτώσεις που τα παιδιά δίνουν ψευδή στοιχεία και δηλώνουν ότι είναι κάτω των δεκαοκτώ. Επιπροσθέτως, σε πολλές περιπτώσεις οι ασυνόδευτοι ανήλικοι γίνονται θύματα εκμετάλλευσης και εκτίθενται σε διαφορετικούς κινδύνους, στην προσπάθειά τους να αποφύγουν τη σύλληψή τους και την καταγραφή τους από τις αρχές κατά την είσοδό τους στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να είναι «αόρατοι». Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ασυνόδευτοι απευθύνονται σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για να λάβουν φροντίδα και προστασία.

⁴⁶ Διαθέσιμο στο: (<http://www.opengov.gr/yfes/?p=4665>), [Τελευταία πρόσβαση: 18/09/2018]

έχουν τη δυνατότητα να προσπαθήσουν να εντοπίσουν την οικογένειά τους με τη βοήθεια του προσωπικού. Όταν είναι δυνατόν και κριθεί ότι είναι το βέλτιστο για το παιδί, ξεκινά η διαδικασία της οικογενειακής επανένωσης σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III, διαφορετικά ακολουθούνται οι διαδικασίες ως έχουν.

Όσον αφορά τη νομική κηδεμονία των ασυνόδευτων ανηλίκων, ο Εισαγγελέας Ανηλίκων, και στην απουσία του ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών, ορίζονται από την ελληνική νομοθεσία ως οι προσωρινοί θεματοφύλακες των ασυνόδευτων ανηλίκων, έως ότου διοριστεί μόνιμος κηδεμόνας.

Ωστόσο, μέχρι τον Ιούλιο του 2018⁴⁷, δεν υπήρχε στην Ελλάδα επίσημο όργανο ή σώμα επιτρόπων που να μπορεί να εκπροσωπεί τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά σε νομικές ενέργειες ή λοιπές διαδικασίες που τους αφορούν. Τα κέντρα υποδοχής αναλαμβάνουν μόνο την ευθύνη να φιλοξενήσουν τα παιδιά, με αποτέλεσμα να μην αναλαμβάνουν την ευθύνη διορισμού μόνιμου επιτρόπου για τη φροντίδα και την προστασία τους, αλλά και την κάλυψη των βασικών τους αναγκών και την νομική εκπροσώπησή τους. Παρόλα αυτά, τα κέντρα υποδοχής είναι υποχρεωμένα να λαμβάνουν συναίνεση για κάθε δράση και απόφαση που αφορά τα παιδιά από τον προσωρινό τους κηδεμόνα, συμπεριλαμβανομένου της εγγραφής τους σε σχολεία, καθώς και για άλλες κοινωνικές, ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες επιθυμεί να ενασχοληθεί το παιδί⁴⁸.

Τέλος, δεν υπάρχει άλλη αρχή που να συντονίζει τους διάφορους παράγοντες που εμπλέκονται στην προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων. Ως αποτέλεσμα, όλα τα

⁴⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 13 του νόμου 4554/2018, στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι υπό επιτροπεία είναι ο αλλοδαπός ή ιθαγενής ηλικίας κάτω των 18 ετών, ο οποίος φτάνει στο ελληνικό έδαφος χωρίς τη συνοδεία προσώπου που ασκεί τη γονική του μέριμνα, την επιμέλειά του ή να συνοδεύεται από κάποιον ενήλικο συγγενή που να μεριμνά για τη φροντίδα του.

⁴⁸ Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συγκρότησε ομάδα εργασίας για την αναθεώρηση του συστήματος επιτροπείας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Η συγκεκριμένη ομάδα έχει συνεργαστεί με τις εθνικές αρχές, τους διεθνείς οργανισμούς και με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για τον εντοπισμό των υφιστάμενων κενών και εξετάζει τα συστήματα επιτροπείας σε άλλα μέρη της ΕΕ, προκειμένου να διατυπώσει συστάσεις για βελτιώσεις στην Ελλάδα.

Διαθέσιμο στο: (http://www.opengov.gr/minlab/wp-content/uploads/downloads/2018/07/nomos-4554_2018-1.pdf), [Τελευταία πρόσβαση:20/09/2018]

ζητήματα που σχετίζονται με την περίθαλψη και την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα, τυπικά αποτελούν ευθύνη του Εισαγγελέα Ανηλίκων.

Ο επίτροπος ασυνόδευτων ανηλίκων έχει την ευθύνη να μεριμνά για την κάλυψη καθημερινών βασικών αναγκών που θα προκύψουν στα παιδιά, όπως είναι η διατροφή και η στέγασή τους σε δομές φιλοξενίας του ΕΚΚΑ. Επιπλέον, εκπροσωπεί και συνδράμει τον ανήλικο σε όλες τις δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες, ειδικά στις διαδικασίες ασύλου, οικογενειακής επανένωσης και απόκτησης άδειας διαμονής. Κατά τις διατάξεις του νόμου 4375/2016, ο επίτροπος αποτελεί ο εκπρόσωπος των ασυνόδευτων ανηλίκων, όπου συνεπικουρεί τον ανήλικο και ενώπιον των μονάδων υγείας, καθώς έχει τη δυνατότητα να υποβάλει αίτηση ασύλου ή άδειας παραμονής για λογαριασμό του ανηλίκου. Επιπροσθέτως, ασκεί τα ένδικα μέσα και παρέχει βοηθήματα κατά διοικητικών ή δικαστικών αποφάσεων, καθώς και διοικητικές προσφυγές. Μεριμνά για την προστασία του ανηλίκου κατά την παραμονή του στη χώρα. Άλλες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν τη διασφάλιση νομικής συνδρομής, ψυχολογικής υποστήριξης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης⁴⁹.

Συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας ασύλου που πρέπει να ακολουθηθεί από τους ασυνόδευτους ανηλίκους υπάρχει στο ειδικό ενημερωτικό φυλλάδιο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, το οποίο παρουσίασε η Υπηρεσία Ασύλου τον Ιανουάριο του 2018. Το τριάντα δυο σελίδων έντυπο⁵⁰ έχει εκδοθεί σε έξι γλώσσες και η μετάφραση πραγματοποιήθηκε από διερμηνείς της ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση».

3.2 Η ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση»

Όταν οι κρατικοί φορείς απουσίαζαν ή οι δομές τους ήταν ανεπαρκείς, οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών σε πολλές διαφορετικές μορφές (π.χ. επαγγελματικές ΜΚΟ, εθελοντές, ad hoc ομάδες και συλλόγους), προσπάθησαν να καλύψουν το χάσμα. Καθώς η κεντρική κυβέρνηση δεν μπορεί να παράσχει επαρκώς πολλούς από τους πολίτες της,

⁴⁹ Άρθρο 45 (Άρθρο 25 Οδηγίας), Αιτήσεις Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Διαθέσιμο στο: (<http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2016/06/N.4375.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

⁵⁰ Διαθέσιμο στο: (http://asylo.gov.gr/?page_id=6210) , [Τελευταία πρόσβαση: 15/09/2018]

πόσο μάλλον τους πρόσφυγες ή τους μετανάστες, το ανθρωπιστικό κενό έχει γεμίσει συχνά με πρωτοβουλίες αλληλεγγύης⁵¹ (Ευαγγελίδης, 2016).

Ήδη προτού εκδηλωθεί η προσφυγική κρίση, ΜΚΟ και άτυπες ομάδες πρόσφεραν κοινωνική προστασία σε ξένους, πρόσφυγες και μετανάστες, οι οποίοι δεν είχαν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας⁵². Από το 2010 δημιουργήθηκαν αρχικά στις μεγάλες πόλεις και κατόπιν και αλλού μικρές άτυπες ομάδες πολιτών⁵³, με σκοπό να περιορίσουν τις επιβλαβείς συνέπειες της πτώσης των εισοδημάτων και της ανεργίας και να προσφέρουν κοινωνική αλληλεγγύη⁵⁴ σε μέλη τους ή σε τρίτους.

Χιλιάδες ασυνόδευτα παιδιά, πολίτες τρίτων χωρών εισέρχονται στην Ελλάδα για αναζήτηση προστασίας και θαλπωρής. Η Μη Κυβερνητική Οργάνωση «ΜΕΤΑδραση, Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη», με διακριτικό τίτλο ΜΕΤΑδραση,

⁵¹ Stefania Kalogeraki, *Volunteering for Refugees and Asylum Seekers in Greece*, Springer, 2018

⁵² Οι ΜΚΟ, των οποίων ο σκοπός πηγάζει από το όραμα και τις αξίες των ιδρυτών τους, οφείλουν να έχουν επίγνωση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος, δυνατότητα πρόγνωσης πιθανών μεταβολών που μπορεί να προκύψουν, αλλά και επίγνωση της διαθεσιμότητας που έχουν σε πόρους. Οι ΜΚΟ χρηματοδοτούνται από την Υπηρεσία Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Επιτροπής (ECHO), λαμβάνουν συνδρομές και ιδιωτικές χορηγίες και επιχορηγήσεις από την Ύπατη Αρμοστεία (ΥΑ) των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για τους πρόσφυγες. (Τερζούδης, 2016). Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, τα κράτη εισδοχής μεταναστών επωφελούνται, καθώς η συμμετοχή τους στο δημοσιονομικό ισοζύγιο είναι μικρότερη σε σχέση με τις καταβολές τους στο φορολογικό και ασφαλιστικό σύστημα, λόγω της αύξησης της παραγωγικότητας και της οικονομικής μεγέθυνσης.

⁵³ Οι αιτίες που εξηγούν την ανάδυση όλων των άτυπων οργανώσεων ερμηνεύονται από τις ασφυκτικές οικονομικές συνθήκες της κρίσης. Επιπλέον, οι κινητοποιήσεις κατά της κυβερνητικής πολιτικής λιτότητας αποκτούσαν μεγαλύτερη δυναμική, όταν συνέπιπταν κατά διαστήματα με κινητοποιήσεις σε ειδικότερους τομείς πολιτικής εναντίον διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όπως το άνοιγμα κλειστών επαγγελματιών ή εναντίον μεταρρυθμίσεων που δεν περιλαμβάνονταν στα Μνημόνια. Οι μισθωτοί, άνεργοι, επαγγελματίες και φοιτητές πρόβαλλαν αντίσταση σε μέτρα νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας. Άλλη αιτία της ενδυνάμωσης της κοινωνίας πολιτών υπήρξαν οι μετατοπίσεις που είχαν συμβεί σε επίπεδο πολιτικής κουλτούρας ήδη από την κρίση. Τέλος, η επάνοδος των κομμάτων της εκάστοτε αντιπολίτευσης στο προσκήνιο και η διεύρυσή τους στην κοινωνία πολιτών.

⁵⁴ Οι δράσεις της κοινωνίας πολιτών μπορούν να ταξινομηθούν στη δωρεάν παροχή ή ανταλλαγές ρούχων, τροφίμων και υπηρεσιών, τη διανομή τροφίμων, γευμάτων και υπηρεσιών, την παροχή φαρμακευτικής περίθαλψης, τη φροντίδα αστικού χώρου, κοινοτική εργασία και παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών (Σωτηρόπουλος, 2017).

είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση της Κοινωνίας Πολιτών⁵⁵ που ιδρύθηκε το 2010. Συγκεκριμένα, αποτελεί μια Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία με την μορφή Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης (ΜΚΟ).

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του υπ' αριθμόν 671/2014 κωδικοποιημένου καταστατικού, η έδρα της εταιρείας ορίζεται στην Αθήνα, με το δικαίωμα να ιδρύει και γραφεία και παραρτήματα σε άλλες περιοχές της χώρας. Κύριος σκοπός της αποτελεί η αποτελεσματική διαχείριση του μεταναστευτικού ρεύματος, σεβόμενη τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και τη διεθνή και εθνική νομοθεσία⁵⁶. Όργανα της εταιρείας είναι η Γενική Συνέλευση, το οποίο αποτελεί το ανώτατο και κυρίαρχο όργανο της Οργάνωσης, καθώς έχει την ανώτατη εποπτεία και αποφασίζει για κάθε απόφαση και θέμα της ΜΕΤΑδρασης. Η Οργάνωση διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τρία τακτικά μέλη και ένα αναπληρωματικό.

Η ΜΕΤΑδραση, ουσιαστικά, αποσκοπεί στο να στηρίζει τους πρόσφυγες με δράσεις καινοτόμες, καλύπτοντας κενά που δεν καλύπτονται από τους άλλους κυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς φορείς. Εκτός από το Δίκτυο Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, η

⁵⁵ Όσον αφορά την έννοια της κοινωνίας πολιτών (civil society), αυτή μπορεί να γίνει αντιληπτή ως το σύνολο των κοινωνικών συσσωματώσεων, δηλαδή ομάδων πίεσης, κοινωνικών κινημάτων εθελοντικών ομάδων, συλλόγων και σωματείων, καθώς και μη θεσμοθετημένων, άτυπων ομάδων και δικτύων και των μεταξύ τους αλληλεπιδράσεων (Σωτηρόπουλος, 2004). Οι συσσωματώσεις αντιδιαστέλλονται εννοιολογικά προς το κράτος, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι σε αντιπαλότητα με το κράτος, καθώς εμφανής είναι η συμπληρωματική δράση των δημοσίων υπηρεσιών και μη κυβερνητικών οργανισμών (ΜΚΟ) προς αυτό. Στην κοινωνία πολιτών δεν συμπεριλαμβάνονται μόνο οι φορείς που έχουν θεσμικό χαρακτήρα, αλλά και συσσωματώσεις που μπορεί να μην είναι θεσμοποιημένες, όπως θεσμοθετημένα εργατικά συνδικάτα, οργανώσεις των κοινωνικών κινημάτων και οι ΜΚΟ. Επιπλέον, στις νέες μορφές της κοινωνίας πολιτών συγκαταλέγονται και άτυπα δίκτυα, μικρές ή μεγάλες κοινωνικές πρωτοβουλίες καθώς και η εθελοντική προσφορά.

⁵⁶ Η οργάνωση έχει βραβευτεί με το Βραβείο «Βορρά-Νότου» του Συμβουλίου της Ευρώπης 2015 για την προώθηση της αλληλεγγύης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επίσης, έλαβε το πρώτο βραβείο στο PILnet's European Pro Bono Awards 2016 στην κατηγορία «Υποδειγματικές Συνεργασίες για το Δημόσιο Συμφέρον» για τη συνεργασία της ΜΚΟ ΜΕΤΑδραση με την Αμερικάνικη Νομική Εταιρεία Reed Smith για την παροχή δωρεάν νομικής στήριξης σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα, αλλά και με τα βραβεία THI Leadership Award 2016 από τη Hellenic Initiative, το Βραβείο Συλλογικής Δράσης «Νησίδες Ποιότητας 2017», ως «ΜΚΟ της Χρονιάς» στην κατηγορία «Κοινωνία» στα «Hellenic Responsible Business Awards 2018» και απονεμήθηκε το Μετάλλιο της «Λεγεώνας της Τιμής» στην πρόεδρο της ΜΕΤΑδρασης Λώρα Παππά από το Γαλλικό κράτος για την προσφορά της στην κοινωνία.

ΜΕΤΑδραση υλοποιεί και άλλες δράσεις, όπως η Ανάδοχη Φροντίδα Ασυνόδευτων Ανηλίκων, οι Συνοδείες Ασυνόδευτων Ανηλίκων, η Πιστοποίηση Θυμάτων Βασανιστηρίων, η Φιλοξενία Μονογονεϊκών Οικογενειών, η Υποστηριζόμενη Αυτόνομη Διαβίωση Ασυνόδευτων Ανηλίκων, η Εκμάθηση Ελληνικής Γλώσσας και η Παροχή Υπηρεσιών Διερμηνείας σε σχολεία, σε φορείς υγείας και στη διαδικασία ασύλου στην Υπηρεσία Ασύλου και στα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου.

3.3 Η ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» για την Επιτροπεία Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αιτούντων Άσυλο.

Η ΜΕΤΑδραση κατάφερε να υλοποιήσει το Δίκτυο Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων πολιτών τρίτων χωρών σε συνεργασία με τη Νορβηγική Οργάνωση Vergenforeningen Folgesvennen, αλλά και αποκτώντας τεχνογνωσία από την ολλανδική οργάνωση «Nidos».

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα επιχειρήθηκε να καλυφθεί το μεγάλο κενό της επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων⁵⁷ σε συνεργασία με τους κατά τόπους Εισαγγελείς Ανηλίκων ή Πρωτοδικών. Έχοντας εμπειρία στη στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων από το 2011, επιχειρήθηκε η δημιουργία του πρώτου Δικτύου ειδικά εκπαιδευμένων Επιτρόπων στην Ελλάδα, για την εξασφάλιση των βασικών αναγκών των παιδιών και την προστασία και άσκηση των δικαιωμάτων τους. Το δίκτυο αποτελείται από 69 μέλη και δραστηριοποιείται σε δώδεκα σημεία ανά την Ελλάδα⁵⁸.

Ο θεσμός της επιτροπείας υπήρξε ανύπαρκτος για δεκαετίες στην Ελλάδα. Στις αρχές του 2015 ξεκίνησαν οι πρώτοι εξουσιοδοτημένοι επίτροποι της ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση», οι οποίοι ήταν δώδεκα στον αριθμό. Συνολικά, αυτά τα τέσσερα χρόνια οι επίτροποι

⁵⁷ Πιλοτικά στην αρχή, η δημιουργία του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων έλαβε την στήριξη του Ιδρύματος Μποδοσάκη και μέχρι σήμερα λαμβάνει την στήριξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

⁵⁸ Συγκεκριμένα, δραστηριοποιείται στην Αθήνα, την Θεσσαλονίκη, την Καβάλα, την Ορεστιάδα, τη Λέσβο, τη Χίο, τη Σάμο, την Κω, τη Λέρο, τη Θήβα, την Χαλκίδα και τα Ιωάννινα.

έχουν αναλάβει 4.385 ασυνόδευτους ανηλίκους. Η συνεργασία με τους κατά τόπους Εισαγγελείς είναι καθοριστικής σημασίας. Το 35% των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα είναι παιδιά που αναζητούν να επανενωθούν με τις οικογένειές τους σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το 15% διαβιούν σε συνθήκες αστεγίας⁵⁹ σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Πολλά ασυνόδευτα παιδιά φτάνουν στην Ελλάδα έχοντας χάσει τους γονείς τους ή έχοντας χωριστεί από αυτούς. Η ΜΕΤΑδραση ανέπτυξε ένα σύστημα ανάδοχης φροντίδας προσφέροντας ασφάλεια και φροντίδα στα παιδιά αυτά που είναι ιδιαιτέρως ευάλωτα. Ο επίτροπος αποτελεί ένα πρόσωπο αναφοράς για τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

⁵⁹ Όπως επισημαίνει σε συνέντευξή της η Υπεύθυνη Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΜΕΤΑδρασης, πάνω από 2.200 ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά περιμένουν ώστε να έχουν μια θέση σε κάποια δομή φιλοξενίας. Στο μεταξύ, τα παιδιά αυτά μένουν σε hotspots, σε καταυλισμούς, με άγνωστους ενήλικες, στα κρατητήρια ή στο δρόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Συνεντεύξεις με μέλη του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos».

4.1 Επιλογή ημιδομημένων συνεντεύξεων για την πραγματοποίηση συνεντεύξεων με μέλη του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos».

Με την επιλογή των ημιδομημένων συνεντεύξεων επιδιώκεται η σε βάθος διερεύνηση του ρόλου των ατόμων που έρχονται σε επαφή με τους ασυνόδευτους ανηλίκους στη ΜΕΤΑδραση και τη Nidos, και συγκεκριμένα των επιτρόπων ασυνόδευτων ανηλίκων. Επιπλέον, σημαντικό κίνητρο στη διεξαγωγή των συγκεκριμένων συνεντεύξεων αποτέλεσε η προσωπική μου ανάγκη να κατανοήσω την πολυπλοκότητα που χαρακτηρίζει το καθεστώς με το οποίο λειτουργούν οι οργανώσεις για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων στις δυο χώρες, ώστε να καλύψουν το κενό που υπάρχει από τους κρατικούς φορείς εν μέσω της προσφυγικής κρίσης, αλλά και να αναδείξω την «φωνή» και τον λόγο των συμμετεχόντων, μέσω της επικοινωνίας που κατάφερα να έχω μαζί τους.

Παρά τις αυξημένες απαιτήσεις σε χρόνο, τον σχεδιασμό των συνεντεύξεων και τις διεξίτητες που απαιτούνται για την επικοδομητική διεξαγωγή τους, η μέθοδος της ποιοτικής συνέντευξης αποτελεί μία ενδιαφέρουσα, δημιουργική και συναρπαστική μέθοδο παραγωγής ερευνητικών δεδομένων. Αυτός ήταν και ο βασικός λόγος που την επέλεξα.

Όσον αφορά τους επιστημολογικούς περιορισμούς της συνέντευξης, αυτοί αφορούν το γεγονός ότι ως υπεύθυνη διεξαγωγής της έρευνας δεν θα ήταν εφικτό να εμπλακώ σε μια κατ' αποκλειστικότητα διαδραστική σχέση με τους συνεντευξιζόμενους, αλλά να τους παρέχω την δυνατότητα να αφηγηθούν τις εμπειρίες τους και να διατυπώσουν τις απόψεις τους. Ένας άλλος περιορισμός αποτελεί το γεγονός ότι θα μπορούσα να πληροφορηθώ μόνο για εκείνες τις πληροφορίες που οι συμμετέχοντες επέλεξαν να αποκαλύψουν στο πλαίσιο των συνεντεύξεων, λόγω της αρχής της εμπιστευτικότητας από την οποία δεσμεύονται.

4.2 Σχολιασμός συνεντεύξεων των μελών του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos».

Οι συνεντεύξεις με τα μέλη του Δικτύου Επιτροπείας των ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» και «Nidos» πραγματοποιήθηκαν με σκοπό την κατανόηση των αρμοδιοτήτων των επιτρόπων, τον ρόλο τους, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, καθώς οι συγκεκριμένοι αποτελούν διαμεσολαβητές μεταξύ των κρατικών δρώντων και των άμεσα επωφελούμενων, δηλαδή των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο.

Όπως αναφέρει το μέλος του Δικτύου Επιτροπείας των Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΜΕΤΑδρασης, οι αρμοδιότητες των επιτρόπων περιλαμβάνουν την παροχή νομικής κηδεμονίας σε ασυνόδευτους ανηλίκους και τη διασφάλιση ότι οι ασυνόδευτοι απολαμβάνουν όλων των κοινωνικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έως ότου λυθούν τα νομικά ζητήματα είτε παροχής ασύλου είτε επανένωσης. Το μέλος του Δικτύου Επιτροπείας των Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Nidos αναφέρει ότι ο ρόλος του είναι να διαφυλάσσει την πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση και να τους διασφαλίσει ένα υγιές οικογενειακό περιβάλλον. Επιπλέον, ο επίτροπος αναλαμβάνει όλα τα νομικά ζητήματα του εκάστοτε παιδιού σε συνεργασία με την Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης του ολλανδικού κράτους.

Όσον αφορά τους περιορισμούς που μπορεί να έχει το συγκεκριμένο επάγγελμα, ο επίτροπος της ΜΕΤΑδρασης αναφέρει ότι στο τεχνικό κομμάτι δεν υπάρχουν περιορισμοί. Για να αποκτήσει τις απαιτούμενες γνώσεις και να προχωρήσει τις νομικές υποθέσεις των παιδιών, φροντίζει να αναπτύξει μια σχέση εμπιστοσύνης με τα παιδιά, ούτως ώστε να μπορέσει να λάβει τις απαιτούμενες πληροφορίες, γιατί πολλά παιδιά φτάνουν στη χώρα μην έχοντας τα απαιτούμενα νομιμοποιητικά έγγραφα. Στο τεχνικό κομμάτι κρίνει ότι είναι σημαντικό οι επίτροποι να γνωρίζουν τα πάντα, από το ταξίδι των παιδιών, την κατάσταση που επικρατούσε στη χώρα καταγωγής τους, αν έχουν κακοποιηθεί, αν έχουν υποστεί δίωξη, τα οποία είναι θέματα που ένας άνθρωπος δεν συζητάει εύκολα, πόσο δε μάλλον ένα παιδί σε ξένο περιβάλλον. Το μέλος του Δικτύου Επιτροπείας των Ασυνόδευτων Ανηλίκων της Nidos αναφέρει ότι επίσημα δεν υπάρχουν

περιορισμοί στις αρμοδιότητές του. Απεναντίας, εξασφαλίζεται μια αμεσότητα στην επικοινωνία μεταξύ των παιδιών και του ιδίου, με σεβασμό στην ιδιωτικότητά του.

Στο προσωπικό επίπεδο, οι περιορισμοί πρέπει να τίθενται από τον ίδιο τον επίτροπο, δηλώνει ο επίτροπος ασυνόδευτων ανηλίκων της ΜΕΤΑδρασης, κυρίως για να προστατέψει τον εαυτό του και να διαχωρίσει το προσωπικό από το επαγγελματικό περιβάλλον, αλλά και για να προστατέψει τον ανήλικο, γιατί, παρόλο που ο επίτροπος αποτελεί πρόσωπο αναφοράς για το παιδί, δεν πρέπει να υποκαταστήσει τα σημαίνοντα πρόσωπα κοινωνικοποίησής του. Γι' αυτό, σύμφωνα με τον επίτροπο, πρέπει να οριοθετείται και να οριοθετεί τον ανήλικο.

Σε ερώτηση που τέθηκε για το ποιά είναι η διαδικασία που ακολουθείται εφόσον του γίνει μια νέα παραπομπή από την οργάνωση, ο επίτροπος της ΜΕΤΑδρασης απάντησε ότι το πρώτο πράγμα που κάνει όταν του γίνεται μια παραπομπή είναι να μάθει από την Υπηρεσία Καταγραφής στο Σημείο Υποδοχής τι πληροφορίες έχουν για το συγκεκριμένο παιδί. Καταρχάς, αν έχουν κάποια ευαλωτότητα λόγω δίωξης, κακοποίησης κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του ή και στο Safe Zone όπου πιθανότατα να διέμεναν. Το επόμενο βήμα αφορά την αίτηση στο ΕΚΚΑ (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης), ούτως ώστε να βρεθεί στέγαση για το ασυνόδευτο ανήλικο. Πολλά από τα παιδιά είτε μένουν σε safe zones, είτε βρίσκονται σε αστεγία, είτε φιλοξενούνται από κάποιον συμπατριώτη ή φίλο τους, οπότε είναι σημαντικό να διερευνήσει ο επίτροπος αν είναι το κατάλληλο περιβάλλον αυτό που προτείνεται για το ασυνόδευτο ανήλικο. Πολλοί τυγχάνουν θύματα εκμετάλλευσης γι' αυτό τον λόγο.

Αναφορικά με τις πρακτικές δυσκολίες του συγκεκριμένου επαγγέλματος, ο επίτροπος της ΜΕΤΑδρασης δηλώνει ότι είναι «χαμένοι στη μετάφραση». Συγκεκριμένα, για να κανονίσουν ένα ραντεβού, δεν είναι πάντα εύκολο να έχουν στη διάθεσή τους διερμηνέα, οπότε πρέπει να βρουν έναν κώδικα συνεννόησης να κλείσουν ένα ραντεβού και να κάνουν αποκρυπτογράφηση για να καταλάβουν τι ακριβώς απασχολεί το παιδί.

Επιπροσθέτως, όσον αφορά την άποψή του για την ίδρυση δικτύου επιτροπείας από το κράτος, ο επίτροπος δηλώνει ότι είναι απαραίτητο το κράτος να ορίσει επιτρόπους για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Είναι δύσκολο αυτό το οποίο βιώνουν τα παιδιά. Δεν έχουν ρούχα και οι ξενώνες λειτουργούν με χαμηλό μηνιαίο προϋπολογισμό. Υπάρχει, επίσης, πληθώρα παιδιών και πολύ λίγοι επίτροποι. Έτσι, δεν είναι εφικτό να δοθεί η

απαραίτητη προσοχή σε όλα τα παιδιά. Προφανώς το κράτος θα έκανε καλύτερη δουλειά από διάσπαρτες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, εάν δεν παρουσίαζε τις παθογένειες που παρουσιάζει. Τον ανήλικο δεν τον απασχολούν οι παθογένειες του συστήματος, αλλά το γεγονός ότι δεν καλύπτονται οι βασικές του ανάγκες. Δυστυχώς, όλες αυτές οι παθογένειες οδηγούν πολλά παιδιά να κάνουν το λάθος να φύγουν από τις δομές, καταλήγοντας σε ανοιχτές δομές φιλοξενίας προσφύγων (camps) ή την αστεγία. Τα παιδιά που διαμένουν στην Ελλάδα δεν είναι ευχαριστημένα στις δομές φιλοξενίας.

Δυστυχώς, τα περιστατικά δεν αντιμετωπίζονται μεμονωμένα για τις δημόσιες υπηρεσίες και τα κράτη. Οι επίτροποι είναι αυτοί που έρχονται αντιμέτωποι με τον πόνο του παιδιού, γι' αυτό και χρειάζονται υποστήριξη για να μπορέσουν να φέρουν εις πέρας τη δουλειά που έχουν αναλάβει. Δεν μπορούν πολλοί να αναλάβουν αυτό το βάρος για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Τέλος, γίνεται αντιληπτό ότι ο ρόλος των επιτρόπων είναι πολύ απαιτητικός. Οι επίτροποι αναλαμβάνουν έναν σημαντικό αριθμό παιδιών, ίσως μεγαλύτερο από αυτόν που έχουν τη δυνατότητα να αναλάβουν. Είναι μεγάλος ο φόρτος εργασίας τους και οι ευθύνες τους, διότι καλούνται να φέρουν εις πέρας δύσκολες προσωπικές και νομικές υποθέσεις των παιδιών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως διαπιστώθηκε και στην παρούσα εργασία, την ουσιαστική φροντίδα και εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα και την Ολλανδία την έχουν αναλάβει δυο οργανώσεις, η ΜΕΤΑδραση και η Nidos αντίστοιχα.

Στην Ελλάδα, εξακολουθεί να υφίσταται μια σημαντική έλλειψη αποτελεσματικού συστήματος κηδεμονίας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Ο μεγάλος αριθμός των ανηλίκων καθιστά ιδιαίτερα απαιτητική την άσκηση των καθηκόντων των επιτρόπων της ΜΕΤΑδρασης, οι οποίοι είναι 69 σε αριθμό, αδυνατώντας να καλύψουν τις ανάγκες όλων των ασυνόδευτων ανηλίκων που χρήζουν προστασίας και φροντίδας.

Η έλλειψη θεσμοθετημένου συστήματος κηδεμονίας στην Ελλάδα και η αναγκαιότητα επανεξέτασης του σχετικού εσωτερικού δικαίου είχαν συζητηθεί και στο παρελθόν. Μόλις τον Ιούλιο του 2018 θεσμοθετήθηκε επισήμως και καθορίστηκε το νομικό πλαίσιο για την επιτροπεία ανηλίκων με νόμο⁶⁰ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όπου την Ευθύνη της Επιτροπείας στην Ελλάδα αναλαμβάνει πλέον το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), του οποίου η λειτουργία αναμενόταν να ξεκινήσει τον Σεπτέμβριο, σύμφωνα με τη δημόσια δέσμευση της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Ο Νόμος για την Επιτροπεία αποτελεί ένα σημαντικό βήμα. Τα επόμενα βήματα αφορούν την εφαρμογή του Νόμου, όπου η ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» ενδέχεται να συμβάλει με την τεχνογνωσία που διαθέτει και κυρίως την εμπειρία, για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά δεν πρέπει να υπολογίζονται απλώς ως «αριθμοί» από τις κυβερνήσεις⁶¹. Με βασικό στόχο να εδραιωθεί ο θεσμός της Επιτροπείας στην Ελλάδα, η οργάνωση είναι πολύ πιθανόν να καταβάλει προσπάθεια, προκειμένου η ανάληψη του θεσμού της

⁶⁰ Μεταξύ άλλων, ο Νόμος υπ' αριθμ. 4554/2018 περιλαμβάνει ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας και την ενίσχυση προστασίας των εργαζομένων και λοιπές διατάξεις. Διαθέσιμο στο: (http://www.opengov.gr/minlab/wp-content/uploads/downloads/2018/07/nomos-4554_2018-1.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 20/10/2018]

⁶¹ ΜΕΤΑδραση, Έκκληση για την άμεση ανάληψη της επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων από το Υπουργείο Εργασίας, διαθέσιμο στο: (<https://metadrasi.org/έκκληση-άμεση-ανάληψη-επιτροπείας/>), [Τελευταία πρόσβαση: 10/11/2018]

επιτροπείας να επιτευχθεί το συντομότερο από το Υπουργείο Εργασίας, ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να βρεθούν εκατοντάδες ασυνόδευτοι ανήλικοι χωρίς Επίτροπο.

Ο ρόλος των οργανώσεων της Κοινωνίας Πολιτών δεν είναι να αντικαθιστούν το κράτος, αλλά να καλύπτουν κενά που δημιουργούνται και να οδηγούν σε καινοτόμες δράσεις, όπως ήταν αυτή της Επιτροπείας των Ασυνόδευτων Ανηλίκων⁶². Για την αποτελεσματική υλοποίησή της, η αναγκαιότητα της συνεργασίας μεταξύ πολιτών και των Οργανώσεων της Κοινωνίας Πολιτών είναι έκδηλη. Μεγάλη είναι και η σημασία της δημιουργίας ενός μοντέλου επιμερισμού των ευθυνών απ'όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την προστασία και στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Η συζήτηση για την ανάληψη της Επιτροπείας από το κράτος ξεκίνησε το 2017, και η ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» συνεργάστηκε με το ΕΚΚΑ (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης) από τον Μάρτιο του 2018, προκειμένου να πραγματοποιηθεί ομαλά η ανάληψη της Επιτροπείας και να διασφαλιστεί η ουσιαστική στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων μέσω του Δικτύου Επιτροπείας και της συντονιστικής ομάδας της ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση».

Όσον αφορά την ολλανδική οργάνωση «Nidos», στην οποία έχει ανατεθεί η επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο και μη αιτούντων από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, απασχολεί πάνω από 180 επιτρόπους, οι οποίοι φροντίζουν να αναλαμβάνουν με συνέπεια, μεθοδικότητα και αποτελεσματικότητα τις υποθέσεις των παιδιών που βρίσκονται στο ολλανδικό κράτος. Η «Nidos» και η «ΜΕΤΑδραση» έχουν αναθέσει την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων σε επαγγελματίες, που σέβονται το πολιτισμικό υπόβαθρο των ανηλίκων, έχοντας ως πρωταρχικό τους στόχο την κάλυψη των αναγκών τους, καθώς οι ανήλικοι συγκαταλέγονται στις ευάλωτες ομάδες και είναι

⁶² Ο βασικός στόχος της οργάνωσης είναι να εδραιωθεί στην Ελλάδα ο θεσμός του Επιτρόπου με τρόπο ουσιαστικό και αποτελεσματικό. Αποτελεί, λοιπόν, μια ιδιαίτερα θετική εξέλιξη η ψήφιση του νόμου, διότι με αυτόν τον τρόπο ενδέχεται να εξασφαλιστεί μια μακρόχρονη και βιώσιμη προοπτική για να αποκτήσουν όλα τα ασυνόδευτα ανήλικα έναν Επίτροπο, πράγμα που ήταν αδύνατο να συμβεί έως τώρα.

μη ικανοί να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και το νομικό καθεστώς που ισχύει στις δυο χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι συγκεκριμένες οργανώσεις.

Συγκριτικά, οι δυο οργανώσεις έχουν καταφέρει να συνεισφέρουν αποτελεσματικά στη φροντίδα και εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων, στηρίζοντας τα δύο κράτη με το να αναλάβουν εκείνα την λειτουργία του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, παρόλο που η ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση» καλέστηκε να καλύψει το κενό που είχε δημιουργηθεί από τους κρατικούς φορείς, ενώ η «Nidos» απέκτησε αυτή την ιδιότητα ύστερα από ανάθεση της επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλίκων από το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Ολλανδίας. Και οι δυο οργανώσεις καλέστηκαν να συνεισφέρουν στη φροντίδα και εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονταν στα δυο κράτη με σκοπό να διαμείνουν προσωρινά ή μόνιμα.

Τέλος, παρόλο που τα συμβαλλόμενα κράτη στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού δεσμεύονται να εξασφαλίζουν την βέλτιστη φροντίδα και αποτελεσματικότερη προστασία των παιδιών, μένει να διαπιστώσουμε εαν στο προσεχές μέλλον η οργάνωση Nidos θα συνεχίσει να εκσυγχρονίζει και να εξελίσει τη μεθοδολογία που χρησιμοποιεί για την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων, και εαν το ελληνικό κράτος θα επωφεληθεί από την τεχνογνωσία που διαθέτει η ΜΕΤΑδραση για την σύσταση, σύνθεση και λειτουργία ενός Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων που θα αποσκοπεί στο βέλτιστο συμφέρον των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. Συνέντευξη με μέλος του Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση».

E: Ποιός είναι ο ρόλος σας στη ΜΚΟ «ΜΕΤΑδραση»;

A: Είμαι μέλος του Δικτύου Επιτροπείας της ΜΕΤΑδρασης. Ο ρόλος μου είναι να παρέχω σε ασυνόδευτους ανηλικούς νομική κηδεμονία και να διασφαλίζω ότι απολαμβάνουν όλων των κοινωνικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έως ότου λυθούν τα νομικά ζητήματα παροχής ασύλου και επανένωσης.

E: Τι συνεπάγεται η ανάθεση επιτροπείας ενός νέου ασυνόδευτου ανήλικου;

A: Το πρώτο πράγμα που κάνεις όταν σου γίνεται μια παραπομπή είναι να μαθαίνεις από την Υπηρεσία Καταγραφής στο σημείο υποδοχής τι πληροφορίες έχουν για το συγκεκριμένο παιδί. Καταρχάς, αν έχουν κάποια ευαλωτότητα λόγω δίωξης, κακοποίησης κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του ή και στο Safe Zone, τραυμάτων πολέμου. Δεύτερο βήμα είναι να κάνεις την αίτηση στο ΕΚΚΑ, ούτως ώστε να βρεθεί στέγαση. Πολλά από τα παιδιά είτε μένουν σε safe zones, είτε βρίσκονται σε αστεγία, είτε φιλοξενούνται από κάποιον συμπατριώτη ή φίλο τους, οπότε πρέπει να διερευνήσεις αν είναι το κατάλληλο περιβάλλον. Πολλοί τυγχάνουν θύματα εκμετάλλευσης γι' αυτό τον λόγο.

E: Ποιές είναι οι πρακτικές δυσκολίες του συγκεκριμένου επαγγέλματος;

A: Υπάρχουν πρακτικές δυσκολίες στο συγκεκριμένο επάγγελμα. Είμαστε χαμένοι στη μετάφραση. Για να κανονίσουμε ένα ραντεβού, δεν είναι πάντα εύκολο να έχεις έναν διερμηνέα, οπότε πρέπει με σπαστά αγγλικά, google translate να βρεις έναν κώδικα συνεννόησης να κλείσεις ένα ραντεβού και να κάνεις αποκρυπτογράφηση για να καταλάβεις τι γίνεται. Μου συμβαίνει πολύ συχνά να λαμβάνω μηνύματα από παιδιά ξημερώματα για να με ρωτήσει κάποιος ανήλικος πώς πάει η υπόθεσή του. Εκείνη την ώρα δεν μπορώ να παίρνω τηλέφωνα διερμηνείς. Δεν υπάρχει περιορισμός στην μεταξύ

μας επικοινωνία. Πολλές φορές επικοινωνούν μαζί σου για να σου πουν ότι έπεσαν, χτύπησαν.

E: *Υπάρχουν περιορισμοί στο τεχνικό κομμάτι της υλοποίησης των αρμοδιοτήτων σας;*

A: Στο τεχνικό κομμάτι δεν υπάρχουν περιορισμοί. Για να αποκτήσεις τις απαιτούμενες γνώσεις και να προχωρήσεις τις νομικές υποθέσεις των παιδιών θα πρέπει πρώτα να αναπτύξεις μια σχέση εμπιστοσύνης μαζί τους ούτως ώστε να μπορέσουν να σου δώσουν τις απαιτούμενες πληροφορίες, γιατί πολλά παιδιά φτάνουν στη χώρα μην έχοντας ούτε ένα χαρτί. Στο τεχνικό κομμάτι πρέπει να μάθεις τα πάντα, από το ταξίδι τους, την κατάσταση που επικρατούσε στη χώρα καταγωγής τους, αν έχουν κακοποιηθεί, αν έχουν υποστεί δίωξη τα οποία είναι θέματα που ένας άνθρωπος δεν συζητάει εύκολα, πόσο δε μάλλον ένα παιδί σε ξένο περιβάλλον.

E: *Θέτετε περιορισμούς στη σχέση που αναπτύσσετε με τα παιδιά;*

A: Στο προσωπικό επίπεδο οι περιορισμοί πρέπει να μπαίνουν από σένα, κυρίως για να προστατέψεις τον εαυτό σου και να μην κουβαλάς τα περιστατικά στο σπίτι σου, αλλά και για να προστατέψεις τον ανήλικο, γιατί, παρόλο που είσαι πρόσωπο αναφοράς γι' αυτόν, δεν πρέπει να υποκαταστήσεις τα σημαίνοντα πρόσωπα κοινωνικοποίησής του, είτε τη μητέρα είτε τον πατέρα. Γι' αυτό πρέπει να οριοθετείσαι και να οριοθετείς τον ανήλικο.

E: *Πιστεύετε ότι έχετε «χτίσει» μια σχέση εμπιστοσύνης με τα παιδιά; Σας αναφέρουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν; Πόσα παιδιά έχετε αναλάβει συνολικά;*

A: Τα περισσότερα παιδιά μου έχουν ανοιχτεί από την πρώτη μας γνωριμία. Αυτό όμως είναι κατά περίπτωση. Μπορεί να σου τύχει περιστατικό που να μην σου ανοιχτεί ποτέ και να θέλει να είναι τυπικό απέναντί σου και να κάνει τις νομικές του υποθέσεις. Συνολικά έχω αναλάβει 13 παιδιά και ένα παιδί που δεν το βρήκα ποτέ. Μου δώσανε τηλέφωνο που δεν υπήρχε. Το παιδί ήταν σε αστεγία και είναι πολύ πιθανό να είχε φύγει από τη χώρα πριν καν φτάσει η παραπομπή σε μένα.

E: Έχετε επικοινωνία με τα παιδιά που έχουν πλέον επανενωθεί με τις οικογένειές τους;

A: Πολλοί ανήλικοι επιλέγουν να αφήσουν εντελώς πίσω τους την τραυματική εμπειρία του ταξιδιού, της αναμονής της επανένωσης. Όταν γίνει η επανένωση και φύγουν από την Ελλάδα να συναντήσουν τους γονείς τους ρίχνουν μαύρη πέτρα πίσω τους, πράγμα το οποίο είναι πολύ λογικό. Άλλα παιδιά επιλέγουν να έχουν συχνή επαφή μαζί σου, αφότου ενηλικιωθούν ή φύγουν. Έχει να κάνει με την ιδιοσυγκρασία του ανηλίκου. Πρακτικά είναι αδύνατο να προστατεύεις τα προσωπικά στοιχεία του ανηλίκου, μιάς και σε κάθε Υπηρεσία σου ζητούν τις εξουσιοδοτήσεις σου. Κουβαλάς ανά πάσα στιγμή πάνω σου τα στοιχεία του ανηλίκου και πληροφορίες γι' αυτό. Είναι στην προσωπική σου ευθύνη να μην πέσουν σε χέρια που δεν πρέπει να πέσουν. Οι περισσότεροι επίτροποι όμως έχουν φωτογραφίες των παιδιών στα κινητά τους από διάφορες δραστηριότητες, γιατί όσο οριοθετημένη να είναι μία σχέση υπάρχει και ο ανθρώπινος παράγοντας.

E: Μπορείτε να διηγηθείτε ένα περιστατικό που σας έχει συμβεί και έχετε συγκρατήσει;

A: Αυτό που με είχε ταράξει είναι η ιστορία ενός παιδιού που έχει πέσει θύμα βασανιστηρίων δύο φορές, είναι θύμα βομβαρδισμού, έχει πυροβοληθεί στο κεφάλι, έχει δει τον αδερφό του να σκοτώνεται μπροστά του και προσπαθεί να βρει τρόπο να πάει σε μια χώρα που θα μπορέσει να εγχειριστεί, πράγμα σχεδόν αδύνατο γιατί δεν έχει συγγενείς για επανένωση σε άλλο κράτος του εξωτερικού. Παρόλο που συντρέχει λόγος υγείας, τα υπόλοιπα κράτη ισχυρίζονται ότι το περιστατικό οφείλει να το αναλάβει η χώρα υποδοχής. Εδώ όμως δεν μπορεί να κάνει την εγχείριση. Δεν υπογράφει κανένας γιατρός.

E: Σας καταβάλλει το συναίσθημα, ή διαχειρίζεστε τις υποθέσεις των παιδιών με ψυχραιμία;

A: Το δίκαιο πνίγει τα παιδιά, αλλά εγώ που μπορώ να επεξεργαστώ τα συναισθήματά μου δεν εκδηλώνομαι όπως θα ήθελα. Είναι πολλοί που φέρουν ένα στίγμα, το στίγμα του μετανάστη, του πρόσφυγα, του ανάπηρου όπου τους οδηγεί στην ομαδοποίηση. Είναι

πολλοί που δείχνουν ενδιαφέρον να τους βοηθήσουν σε αυτή την προσπάθεια, αλλά δεν μοιράζονται το στίγμα. Αυτοί έχουν ένα όριο μέχρι που μπορούν να φτάσουν. Όταν πάνε να κάνουν το κάτι παραπάνω ουσιαστικά υπονομεύουν τους άλλους, γιατί σταματάνε να τους αντιμετωπίζουν ως ισότιμους και να φανερώνουν αλληλεγγύη, αλλά να φανερώνουν το ρόλο εκπροσώπου και να τους «καπελώνουν». Αυτό δεν πρέπει να το κάνουμε εμείς ως Επίτροποι. Είναι λεπτές οι ισορροπίες. Μ'αρέσει πολύ που επικοινωνώ με πολύ κόσμο σε καθημερινή βάση και να προσπαθώ να βρίσκω λύσεις σε ζητήματα. Μ'αρέσει πολύ να βοηθάω κόσμο. Μ'αρέσει και η επαφή με τα παιδιά για το λόγο ότι θέλω να ασχοληθώ με την εκπαίδευση. Δεν κουβαλώ τα περιστατικά μαζί μου όσο γίνεται, αλλά σίγουρα έχω μπει στη διαδικασία να επεξεργαστώ συναισθήματα που μου δημιουργούν τα παιδιά, αλλά ως εκεί. Πρέπει να είσαι διακριτή οντότητα από το περιστατικό, γιατί μετά δεν θα μπορέσεις να βοηθήσεις κανένα άλλο περιστατικό.

Ε: Θυμάστε τα πρώτα παιδιά που σας παραπέμφθηκαν;

Α: Τα πρώτα περιστατικά που μου παραπέμφθηκαν ήταν δύο παιδιά, τα οποία ήταν πολύ γλυκά και συνεργάσιμα. Την ημέρα που τα αποχαιρετούσα και τα παρέδωσα στη συνοδό να πάνε σε ξενώνα σε άλλο μέρος της Ελλάδας, όταν έφυγα από τα ΚΤΕΛ, όπου τα άφησα, ένιωθα ένα κενό, ότι μου λείπανε. Άλλη εμπειρία που θα ήθελα να μοιραστώ είναι ένα περιστατικό δύσκολο, όπου είχε αλλάξει δύο επιτρόπους και με είχαν προειδοποιήσει ότι αν δεν μπορέσω να τα βγάλω πέρα να ενημερώσω για να υπάρξει αλλαγή. Με αυτό το παιδί υπήρχε το «κλίκ» από την αρχή. Με καλημερίζει καθημερινά και με καληνυχτίζει σε μηνύματα που λαμβάνω από τον ίδιο, πράγμα που μου αρέσει πολύ, γιατί ουσιαστικά με επέλεξε. Τον προσέγγισα διαφορετικά από τους υπόλοιπους επιτρόπους. Ήθελε οριοθέτηση από την αρχή. Λόγω του πολιτισμικού του παρελθόντος δεν θα μπορούσε να έχει γυναίκα επίτροπο. Επίσης, είναι πανέξυπνος, οπότε με το που καταλάβαινε αδυναμία, σε εκμεταλλευόταν. Θέτω τα όρια με όλους τους τρόπους. Παίζουμε μπάλα μαζί. Είναι πλέον το καλύτερο παιδί του ξενώνα.

E: Ποιά η άποψή σας για το νομοσχέδιο που αφορά την ίδρυση Δικτύου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων;

A: Τώρα συζητιέται το νομοσχέδιο στη Βουλή. Είναι απαραίτητο το κράτος να ορίσει επιτρόπους για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Είναι εξωφρενικό αυτό το οποίο βιώνουν τα παιδιά. Δεν έχουν ρούχα και εμείς δεν διαθέτουμε τα χρήματα για να τους αγοράσουμε ρούχα. Λειτουργούν ξενώνες με μηνιαίο προϋπολογισμό για όλα τα παιδιά γύρω στα 500 ευρώ, που αυτά δεν αρκούν για ένα άτομο, πόσο μάλλον για 40-50 παιδιά. Υπάρχει, επίσης, πληθώρα παιδιών και πολύ λίγοι επίτροποι. Κανονικά, το μέγιστο μέγεθος περιπτώσεων ανά επίτροπο είναι 8, ο μέσος όρος όμως είναι 10-15. Έτσι, δεν μπορείς να δώσεις την απαραίτητη προσοχή σε όλα τα παιδιά. Προφανώς το κράτος θα έκανε καλύτερη δουλειά από διάσπαρτες ΜΚΟ, εάν δεν παρουσίαζε τις παθογένειες που παρουσιάζει το δικό μας κράτος. Τα παιδιά δεν είναι ευχαριστημένα στις δομές φιλοξενίας. Πρέπει να αναλογιστούμε ότι έχουμε να κάνουμε με ανηλίκους που βρίσκονταν σε συγκεκριμένο οικογενειακό πλαίσιο πριν βρεθούν στη δομή φιλοξενίας. Όταν ένα παιδί βρεθεί σε μία δομή όπου υπάρχουν άλλα 30 παιδιά και υπάρχει διασπορά της προσοχής, αυτό του κακοφαίνεται. Από αυτό το γεγονός θα ξεκινήσουν να μεγενθύνονται προβλήματα που είναι υπαρκτά. Τον ανήλικο δεν τον απασχολούν οι παθογένειες του συστήματος, αλλά το γεγονός ότι δεν έχει ρούχα, ότι δεν τρώει αρκετά, ότι ο διπλανός του ροχαλίζει καθώς κοιμούνται 6 άτομα σε ένα δωμάτιο. Όσο καλή να είναι η εκάστοτε δομή, όταν είναι υπερφορτωμένη σε άτομα και υποστελεχωμένη, σίγουρα υπάρχουν προβλήματα. Δυστυχώς, αυτό οδηγεί πολλά παιδιά να κάνουν το λάθος να φύγουν από τις δομές, καταλήγοντας σε camps ή την αστεγία.

E: Κάποιο σχόλιο που επιθυμείτε να κάνετε πριν λήξει η συνέντευξη;

A: Δυστυχώς, αντιμετωπίζονται τα περιστατικά ως νούμερα για τις δημόσιες υπηρεσίες και για τα κράτη. Εμείς θα βιώσουμε τον πόνο και το κλάμα του παιδιού που απορρίφθηκε η επανένωση με την οικογένειά του. Εμείς θα βιώσουμε την ανάγκη του για προσοχή, για ρούχα και για να ζήσει. Αυτό που «θα φτάσει πιο πάνω» είναι τα νούμερα. Κανείς δεν θέλει να αισθάνεται μηδαμινός και τα παιδιά καταλαβαίνουν ότι δεν μετράνε για τις κυβερνήσεις. Οι επίτροποι χρειάζονται υποστήριξη για να μπορέσουν να φέρουν εις πέρας τη δουλειά που έχουν αναλάβει. Δεν είναι τυχαίο ότι ο μέσος όρος ζωής ενός

επιτρόπου είναι εννιά με δώδεκα μήνες. Δεν μπορούν πολλοί να αναλάβουν αυτό το βάρος για μεγάλο χρονικό διάστημα. Είναι τέτοιος ο φόρτος εργασίας που δεν σκέφτεσαι μακριά. Σκέφτεσαι απλά πώς θα βγεί η εβδομάδα για να φέρεις εις πέρας όλες σου τις νομικές και προσωπικές υποθέσεις. Δεν υπάρχει σταθερό ωράριο εργασίας. Είσαι προσαρμοσμένος στις ανάγκες του παιδιού.

2. Συνέντευξη με Επίτροπο Ασυνόδευτων Ανηλίκων της «Nidos».

E: Ποιός είναι ο ρόλος σας στη Nidos; Ποιες είναι οι ευθύνες σας κατά την πρώτη ανάθεση επιτροπείας ενός ασυνόδευτου ανηλίκου;

A: Είμαι ο επίτροπος δεκαοκτώ παιδιών αυτή τη στιγμή. Τα παιδιά ήρθαν από διάφορες χώρες στην Ολλανδία (Ερυθραία, Συρία, Αρμενία, Αφγανιστάν, Μαρόκο, Ιράκ). Είμαι υπεύθυνος να φροντίσω για τις διαδικασίες εγγραφής των παιδιών στο σχολείο και το παιδί να αισθάνεται ασφαλές στην Ολλανδία. Τα παιδιά κάτω των 15 ετών και μερικές φορές άνω των 15 ετών φιλοξενούνται από ανάδοχες οικογένειες. Έχω επαφή με τους γονείς που τα φιλοξενούν προσωρινά. Ελέγχω αν όλα πάνε καλά με το παιδί και την ανάδοχη οικογένεια. Έχω επαφή με την Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης (IND) και μαζί με το παιδί πηγαίνουμε στα ραντεβού που είναι προγραμματισμένα στην Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης με δικηγόρους.

E: Υπάρχουν περιορισμοί στην υλοποίηση των αρμοδιοτήτων σας;

A: Δουλεύω από τις εννιά το πρωί έως τις πέντε το απόγευμα, τέσσερις ημέρες την εβδομάδα. Υπάρχει πάντα κάποιος που εργάζεται για τη Nidos. Έτσι ο οποιοσδήποτε μπορεί να μας καλέσει εικοσιτέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. Οι συναδέλφοί μου μπορούν να βρουν όλες τις πληροφορίες για τα παιδιά που έχω αναλάβει στο ηλεκτρονικό μας σύστημα. Επικοινωνώ με τους συναδέλφους μου για την εξέλιξη των παιδιών. Μου δίνουν ανατροφοδότηση για την άσκηση των καθηκόντων μου, ώστε να

ξέρω αν βαδίζω στο σωστό δρόμο ή σε περίπτωση που ξεχάσω κάτι, να μπορέσω να ενεργήσω επ'αυτού. Βοηθάμε ο ένας τον άλλον εάν αυτό είναι απαραίτητο.

E: Έχετε καταφέρει να δημιουργήσετε μια σχέση εμπιστοσύνης με τα παιδιά; Μοιράζονται τις ανησυχίες ή τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν με σας;

A: Ναι, βλέπω τα παιδιά μια φορά τον μήνα. Είμαι ο επίτροπός τους για πάνω από δύο χρόνια, γι' αυτό έχουμε χτίσει μια σχέση εμπιστοσύνης με τα περισσότερα παιδιά. Ορισμένα παιδιά ανοίγονται περισσότερα από κάποια άλλα. Αυτό εξαρτάται από το υπόβαθρό τους. Για παράδειγμα, τα παιδιά που προέρχονται από την Ερυθραία είναι καχύποπτα μερικές φορές. Τα παιδιά μου λένε για τη ζωή τους στην Ολλανδία και τις πατρίδες τους. Μου λένε τις καλές στιγμές αλλά και τα κακά πράγματα που τους συμβαίνουν, όπως ότι τους λείπουν οι οικογένειές τους, τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν στις χώρες τους και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην Ολλανδία (με την Υπηρεσία Μετανάστευσης και Πολιτογράφησης).

E: Βάζετε περιορισμούς στη σχέση που αναπτύσσετε με τα παιδιά;

A: Επίσημα, δεν υπάρχουν περιορισμοί, αλλά από την αρχή της επιτροπείας προσπαθώ να εξηγήσω στους ανήλικους πώς δουλεύω, ποιος είναι ο αριθμός τηλεφώνου μου και ποιες είναι οι μέρες και οι ώρες εργασίας μου. Για παράδειγμα, θέτοντας αυτά τα όρια, προσπαθώ να διαχωρίσω την ιδιωτική μου ζωή από την δουλειά μου.

E: Ποιές είναι οι πρακτικές δυσκολίες του συγκεκριμένου επαγγέλματος;

A: Αυτό που μερικές φορές με δυσκολεύει είναι η συνεχής ευθύνη που έχουμε ως επίτροποι. Από πρακτικής άποψης, για παράδειγμα, είμαι πάντα πολύ απασχολημένος με τις υποθέσεις των παιδιών. Στις διακοπές μου αφήνω τις υποθέσεις μου στους συναδέλφους μου και όταν επιστρέφω από τις διακοπές είμαι πολύ απασχολημένος τις πρώτες δύο εβδομάδες, για να κανονίσω όλες τις εκκρεμότητες που είχαν προκύψει κατά την απουσία μου. Επιπλέον, με περιμένουν αμέτρητα μηνύματα ηλεκτρονικού

ταχυδρομείου που πρέπει να απαντήσω. Με αυτό κατά νου, δεν είμαι πάντα πρόθυμος να πηγαίνω συχνά διακοπές.

E: Κρατάτε επαφή με τα παιδιά που έχουν επανενωθεί με τις οικογένειές τους;

A: Ναι, για τους πρώτους τρεις μήνες της επανένωσης της οικογένειας στην Ολλανδία, διατηρώ επαφή με το παιδί και την οικογένειά του. Όταν αντιλαμβάνομαι ότι όλα είναι καλά, παύω να είμαι ο επίτροπος του παιδιού. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να στείλω μια επιστολή στο δικαστήριο για να ζητήσω να λήξει η κηδεμονία.

E: Υπάρχει κάτι που θα θέλατε να μοιραστείτε μαζί μου και δεν σας έχω ρωτήσει;

A: Για μένα το πιο ξεχωριστό πράγμα είναι όταν έρχεται η οικογένεια του εκάστοτε παιδιού στην Ολλανδία μετά από μια μακρά περίοδο αναμονής. Είναι φανταστικό όταν διαπιστώνουμε πόσο ευτυχισμένη είναι η οικογένεια όταν επανενωθεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βιβλιογραφία:

Gellner Ernest, *Η Κοινωνία Πολιτών και οι Αντίπαλοί της*, Συνθήκες Ελευθερίας, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα, 1995

Κουσκουβέλης Ι. Ηλίας, *Εισαγωγή στη Πολιτική*, εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2017

Περράκης Στέλιος, *Διαστάσεις της Διεθνούς Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, εκδ. Ι. Σιδέρης, 2013

Σκλιάς, Χουλιάρας, *Η διπλωματία της Κοινωνίας των Πολιτών*, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα, 2002

Σωτηρόπουλος Α. Δημήτρης, *Η Ελληνική Κοινωνία Πολιτών και η Οικονομική Κρίση*, εκδ. Ποταμός, Αθήνα, 2017

Επιστημονικά άρθρα:

Bansak Kirk, Hainmueller Jens and Hangartner Dominik, *How economic, humanitarian, and religious concerns shape European attitudes toward asylum seekers*, LSE Research Online, American Association for the Advancement of Science, 2016

Correa-Velez Ignacio, Nardone Mariana and Knoetze Katharine, *Leaving family behind: Understanding the irregular migration of unaccompanied asylum-seeking minors*, A Long Way to Go, Irregular Migration Patterns, Processes, Drivers and Decision-making, ANU Press, 2017

Harvey J. Colin, *Dissident Voices: Refugees, Human Rights and Asylum in Europe*, Queen's University of Belfast, Northern Ireland, SAGE Publications, 2000

Kalogeraki Stefania, *Volunteering for Refugees and Asylum Seekers in Greece*, Springer, 2018

Klepp Silja, *A Contested Asylum System: The European Union between Refugee Protection and Border Control in the Mediterranean Sea*, *European Journal of Migration and Law* 12, 2010

Kourachanis Nikos, *Asylum Seekers, Hotspot Approach and Anti- Social Policy Responses in Greece*, 2018

Maiani Francesco, *The reform of the Dublin system and the dystopia of 'sharing people'*, *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2017, Vol. 24

Maitland Carleen & Bharania Rakesh, *Balancing Security and Other Requirements in Hastily Formed Networks: The case of the Syrian Refugee Response*, 2017

Pajic Sofija, Ulceluse Magdalena, Kismihók Gábor, Stefan T. Mol, Deanne N. den Hartog, *Antecedents of job search self-efficacy of Syrian refugees in Greece and the Netherlands*, *Journal of Vocational Behavior*, 2017

Skleparis Dimitris, *'A Europe without Walls, without Fences, without Borders': A Desecuritisation of Migration Doomed to Fail*, *Political Studies*, 2017

Skleparis Dimitris, *Refugee Integration in Mainland Greece: Prospects and Challenges*, *Policy Brief*, 2018

Young Wendy, *Detention of Asylum Seeking Minors*, *In Defense of the Alien*, Vol. 26 2003

Τερζούδης Σ., Μπογιατζίδης Π., Κωσταγιόλας Π., *Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στους*

μετανάστες κατά την υποδοχή τους στην Ελλάδα, Σχεδιασμός αυτής σε πολυϊατρείο μη κυβερνητικής οργάνωσης, 2016

Διαδικτυακές πηγές:

Nidos, διαθέσιμο στο: (<https://www.nidos.nl/en/>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

METAδραση, Δίκτυο Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, διαθέσιμο στο: (<http://metadrasi.org/campaigns/επιτροπεία-ασυνόδευτων-ανηλίκων/>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Στατιστικά στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου (από 7.06.2013 έως 31.07.2018), Διαθέσιμο στο: (http://asylo.gov.gr/wpcontent/uploads/2018/08/Greek_Asyllum_Service_Statistical_Data_GR.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπηρεσία Ασύλου, Στατιστικά Στοιχεία Εθνικής Μονάδας Δουβλίνου (7.06.2013- 31.07.2018) , διαθέσιμα στο: (http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/08/Dublin-stats_July18GR.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Στατιστικά στοιχεία της Υπηρεσίας Ασύλου – Διαδικασίες Μετεγκατάστασης, διαθέσιμο στο: http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/04/Relocation-procedures-up-to-30-3-2018_gr.pdf, [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Επικαιροποιημένη κατάσταση, Ασυνόδευτα Ανήλικα, (Α.Α) στην Ελλάδα, διαθέσιμο στο: (http://www.ekka.org.gr/images/PDF_ARXEIA/ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ/GR%2015-7-2018.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Διαδικασία ασύλου για ασυνόδευτους ανηλίκους, διαθέσιμο στο: (<https://www.government.nl/topics/asylum-policy/unaccompanied-minor-foreign-nationals-umfns>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Country reports: Netherlands, Διαθέσιμο στο: (<https://www.asylumineurope.org/reports/country/netherlands>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Στατιστικά στοιχεία Ελλάδα: Διαθέσιμο στο: (<http://www.unhcr.org/gr/στατιστικά>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Άρθρο 18 - (Άρθρο 24 Οδηγίας 2013/33/ΕΕ) – Ασυνόδευτοι Ανήλικοι, διαθέσιμο στο: (<http://www.opengov.gr/types/?p=4665>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, Νόμος υπ' αριθμ. 4554, Διαθέσιμο στο: (http://www.opengov.gr/minlab/wp-content/uploads/downloads/2018/07/nomos-4554_2018-1.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

IOM, Addressing the needs of unaccompanied minors (UAMs) in Greece, Διαθέσιμο στο: (https://greece.iom.int/sites/default/files/IOM%20Greece_UAM%20final_0.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Ειδική Γραμματεία Επικοινωνιακής Διαχείρισης Κρίσεων, Ενημερωτικό Δελτίο για το προσφυγικό- μεταναστευτικό, Τεύχος 1, 2018, Διαθέσιμο στο: (https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2018/04/ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ-ΔΕΛΤΙΟ_ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ1.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων, διαθέσιμο στο: (<https://www.unric.org/html/greek/pdf/refugeeconvention-GRE.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Δήλωση ΕΕ- Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016, διαθέσιμο στο: (<http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Official Journal of the European Union, Regulation No 603/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013, διαθέσιμο στο: (<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:180:0001:0030:EN:PDF>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Nidos annual report 2016, διαθέσιμο στο: (<https://www.nidos.nl/wp-content/uploads/2018/01/Nidos-Annual-Report-2016.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Το έργο της Υπηρεσίας Ασύλου το 2017, διαθέσιμο στο: (<http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/01/Δελτίο-Τύπου-25.1.2018.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 4/09/2018]

Ενημερωτικό φυλλάδιο Υπηρεσία Ασύλου, «Είμαι κάτω από 18 και αναζητώ άσυλο στην Ελλάδα», Διαθέσιμο στο: (http://asylo.gov.gr/?page_id=6210), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

The 1951 Refugee Convention, διαθέσιμο στο: (<http://www.unhcr.org/pages/49da0e466.html>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

Nidos, Guardianship institution for unaccompanied minor asylum seekers, διαθέσιμο στο: (<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201110/20111019ATT29750/20111019ATT29750EN.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

ENGI, Guardianship, διαθέσιμο στο: (<https://engi.eu/about/guardianship/>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

European Convention on Human Rights, διαθέσιμο στο: (<https://www.coe.int/en/web/human-rights-convention/>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

Επικουρική προστασία, διαθέσιμο στο: (http://asylo.gov.gr/?page_id=121), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, διαθέσιμο στο: (<https://www.firstreception.gov.gr/content.php?id=9>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

Οργανισμός Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, σύντομη παρουσίαση, διαθέσιμο στο: (https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_el), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

EASO, Relocation of applicants for international protection, Information leaflet for Greece, διαθέσιμο στο: (https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/BZ0116194ENN_0.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

EASO, Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union 2017, διαθέσιμο στο: (<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/Annual-Report-2017-Final.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1(A) 2 και 1(ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και / ή του πρωτοκολλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, διαθέσιμο στο: (<http://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2017/05/children-Asylum-Seekers-UNHCR-2009.pdf>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/09/2018]

Στατιστικά Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου (από 7.6.2013 έως 30.09.2018), διαθέσιμα στο: (http://asylo.gov.gr/wpcontent/uploads/2018/10/Greek_Asylum_Service_Statistical_Data_GR.pdf), [Τελευταία πρόσβαση: 20/10/2018]

Applications by unaccompanied minors, Europa.eu, διαθέσιμο στο:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics#Applications_by_unaccompanied_minors),

[Τελευταία πρόσβαση: 20/10/2018]

Legal representation of unaccompanied children in Greece, διαθέσιμο στο:

<http://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylum-procedure/guarantees-vulnerable-groups/legal-representation>), [Τελευταία πρόσβαση: 20/10/2018]

«Κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και να του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες»

{Άρθρο 14 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου}